

పెళ్ళిత్రయినింగు

(రెండు అటలు)

భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు

పెళ్ళిత్రయినింగు ; పూర్వరంగం

ప బ్లి ష య్ : అడ్డేపల్లి అండ్ కో
న ర స్వ తీ ప వ ర్ ప్రెస్
రా జ మ హేం ద్ర వ ర ము

పెళ్ళిట్రెయినింగు

(తెలుగు భాష)

భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు

పెళ్ళిట్రెయినింగు ; మార్గదర్శకము

వల్లివర్మ : అడ్వేట్స్ అండ్ కో
నరస్వతి పవర్ ప్రెస్
రాజమహేంద్రవరము

అన్ని స్వామ్యాలూ

గ్రంథకర్త

మొదటి ముద్రణ, మార్చి 1946

Saraswathi Power Press, Rajahmundry
Printed and Published by
A. Lakshmanaswamy Naidu
For Addepally & Co., Educational Publishers
Order No. 3842 — 22-6-46

కేరల వివోదం నిమిత్తమైనాన రే, లేక సామ్య వసూలు చేసు
కునే నిమిత్తమైనాన రే, ఈ ప్రవర్తనలలో ఎదైనా సభవదట
ఆడదలచిన ప్రతి సంఘం వారున్నూ, ముందుగానే, గ్రంథ
కర్తకి వ్రాసి లిఖితానుమతి పొందక పోవడం కాపీరైట్ చట్ట
ప్రకారం ఒక నేరం గనక, ఆనంగతి గమనించి లిఖితానుమతి
పొంది తరవాతనే ఆడుకోవాలి.

భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు

రాజమండ్రి

పెళ్ళి పైయి నింగు

[మోలియర్ కచనల్లో ఒకదానికి ఇది అనుసంధానం. ఇది 13-2-1944 తేదీని గాజుపత్రిక ఆధ్వర్యమున మోలియర్ వసతిగృహంగా శ్రీ కాళీపట్నం కొండయ్యగారి అభ్యుత్థానశింద జరిగిన వసతిగృహ వార్షికోత్సవ సమావేశ సందర్భంగా, అనుమతితో, ప్రదర్శించారు.]

- కావ్య (అనే అరుణాచలం) - శ్రీ దుర్గిరాల సత్యనారాయణరావు
చంద్రశేఖర - శ్రీ అకుమారి కృష్ణమూర్తి.
సీహారం - శ్రీ పాలగుమ్మి వీరభద్రేశ్వరరావు.
మాటాకం - శ్రీ చామర్తి సూర్యనారాయణ.
సరయ్య - శ్రీ రావూడ సున్నేశ్వరరావు.
సంతోషం - శ్రీ వాడేవు సుబ్రహ్మణ్యం.
కాటయ్య - శ్రీ రోణంగి శివకామేశ్వరరావు.

ఈ గ్రంథంలో నాడిన సంజ్ఞలు:-

R F = కుడిపాదం	L F = ఎడమపాదం
R M = కుడిచుక్క	L M = ఎడమచుక్క
R B = కుడివేరక	L B = ఎడమవేరక

1 వ రంగం

[శాసయ్యబన. చిన్న బల్లా, రెండుమూడు కుర్చీలూ ఉన్న గది. తెరఎత్తిన తరవాత కుడిఎడరనించి శాసయ్య వచ్చి ఎవరికోసమో కనిపెట్టుగున్నట్టు కనిపించి వచారుచేస్తూ ఉంటాడు. ఎడమ ఎడరకేసి చూస్తాడు. అక్కణ్ణించి నరయ్య వస్తాడు.]

శా:- (ఎడమ ఎడరనించి నరయ్య రావోతూంటే) వదయ్యోనా? రా! (అని కుర్చీ చూపిస్తాడు)

స:- (వచ్చి కూర్చుంటాడు)

శా:- ఇంత ఆలస్యం అయిందేం? మా మాలోకాన్ని వదిలించి చాలాసేపైందే!

స:- ఎమో! ఇంతకి ముందే వచ్చి చెప్పాడు మరి?

మా:- (ఎడమఎడర్నించే వచ్చి) చాలాసేపైందండి, చెప్పిన నావ్రస్తంభాల...

శా:- సరేరా నవ్వు ఉండు.

మా:- ఉంటానండి. (అని అక్కడే నుంచుంటాడు)

శా:- ఉండడం అంటే వీధుల్లో.

మా:- అక్కడ నేను కూచోనాండి!

శా:- ఏదీశావ్ పోదూ. వెళ్ళి ఎవరూ రాకుండా చూ

స్తాండు.

మా:- చిత్తం. (అని ఎడమమధ్యకి వోలాడు)

న:- నువ్వు ఊర్పించి ఎప్పుడొచ్చావ్ !

కా:- నిన్న కే.

న:- ఏమిటి విశేషం ?

కా:- ఏముందీ, పెళ్లి రేపే !

న:- ఎవరి పెళ్లి కూట నువ్వనేదీ ?

కా:- (పళ్ళు కనపరుస్తూ) నాపెళ్లే !

న:- పెళ్లి కూతు రెవరూ ?

కా:- అం. నేను ప్రైవింగు చెయ్యించిన చంద్రప్రభ లేదుటోయ్, ఆ అమ్మాయి! ఏమంటావ్ ?

న:- పెళ్ళంటే శుభమేగాని నువ్వుకూడా భర్తాశ్రమం వుచ్చుకుంటే, నీపని ఏమవుతుందోగదా అని నాకు భయం వేస్తూంది.

కా:- భర్తాశ్రమం భయంకరం అని నీయింట్లోకుడా నీకు అనుభవంగావుచు, పాపం ! పెళ్లి అనేది జరిగిన ప్రతిచోటా ఏదో అక్షింతలుగింజ పడుతూండడం, వ్యక్తుల్ని ఇల్లాంటివాళ్లు అల్లాంటివాళ్లు అంటూ నిరసిస్తూండడం జరుగుతూంటాయిగదా అని నువ్వు హాడలిపోతూన్నట్టు నీమొహం చూస్తే నాకు బోధ పడుతోంది.

న:- కావచ్చు. దుష్టనంబంధప్రసంగాలగురించి గుంజాటన పడుతూ కూచునేవాడు శుంక ! అది అల్లాడండనీ కాని, నాకు

జన్మగుణించిన భయం ఏమిటంటే: పిన్నల్ని పెద్దల్ని కుడా
 ఓ తరవాటు అట్టే పెట్టకుండా భర్త అయిన ప్రతివాణ్ణి మయ్య
 బట్టుకునే వ్యక్తిని గదా నువ్వు! తుంటల్ల అవనివ్యమేళాల
 గురించి అప్పుడు ఎవట గోలచేసి ఏ! ఉపద్యసిస్తూండడం అనేది
 నీకు పరిపాటి, ఆనందమూ ఆయి !

శా:- విశ్వయంగా! ఆటాబ సబ్లిగా బిప్పుకుంటాడు.

స:- అందులోనూ నీలోడు !

శా:- ఎరె, ఊరునింట్టి నోరు! ద్వావ్యం అవడంలో తప్ప
 లేనిప్పుడు అడంలో తిప్పి ఉంటువా! ఈఉల్లో ఉన్నంత
 మంచి ఆచారి భర్తల్ని మరో ఉల్లో చూపిస్తావ్ !

స:- నే నెందుకూ! ఆ మరో ఉరూ నువ్వేవెళ్ళి చూపిరా.

శా:- నేను విమర్శ ఉనికి చేస్తాననుకున్నావుటోయ్ !
 ఉదాహరణలు ఓపాతిగేళ్ల అనుభవంతో గ్రంథంగా రాసేశాను.
 విన్నావా? ఒక ఆచారి తను డబ్బుగనేస్తూ అది పెళ్లాం రహ
 వ్యంగా గుణిస్తూంటే తెలిసి గడుసుగా ఊరుకుంటాడు ! మరో
 అడంగి తన పెళ్లానికి బహుమతులు వస్తూంటే అది అందుకో
 డానికి గర్వంతో నిలబడతాడు. ఇంకో పెట్టమారి భయంతో
 భార్యామిత్రుడైన తన శత్రువుకి ఆశిధ్యం ఇస్తాడు. ఒకడు
 పాముకుంటాడు, ఒకడు భర్తం అనుకుంటాడు, ఒకడు ఫిర్యాదు
 చేస్తాడు, ఒకడు నాగరికతకోసం నమ్మి విధి అనుకుని దగా
 పడతాడు, వేరే ఒకడు బాదంలో ధనం ఆర్జించినట్టు భార్య
 చెబితే ఇనప్పెట్టి కొంటాడు.

న:- మహా గొప్ప సంగతులు పోగుచేశావ్, మిత్రమా! జన్మసఫలం చేసుకున్నావ్. కాని, హేళనచేసేవాడు హేళన చెయ్యబడడానికి సిద్ధంగా ఉండాలి. అన్యుల దుష్ప్రవర్తనలూ చెప్పుకుని సీలగానే ఆనందించే గొప్పవాళ్లున్నారు.

శా:- ఇటువంటి కబుర్లలో టోకుని గొప్పవాళ్లూ, చిల్లర్ని కొద్దివాళ్లూ యథాశక్తిగా వ్యవహరిస్తారు.

న:- నేను ఇటువంటి అపవాదలగురించి అనుకోను, అసను. ఈరకం సంభాషణ విన్నప్పుడుకుడా దుఖిస్తాను.

శా:- (తీసికట్టుగా) దుఖిస్తావ్, అదేంభర్మం! ఎందుకూ?

న:- ఎందుకా! ఒకవేళ నాకే అటువంటి అవస్థపట్టడం తటస్థిస్తే, జనం, నేనంటేకా సజాలి పడతారేమో అని! కాని, ప్రతీదంపతుల్ని తుంటల్లని రాక్షసప్రచారం చేస్తూండే నవ్వు, ఇప్పటిదాకా ఏకాకిని గనక సీరోజు వెడుతోంది. నవ్వుకూడా లేవు దాంపత్యంలో దిగావా, సమయం దొరకడంతోటే, నిన్ను ఉత్త యాగీచేసి ఊరుకోడమే కాదు, జనం, నిన్ను తోక వీకెయ్యగల్రు, నీబుర్రమీద వెంట్రుక మొలవకుండా చెయ్యగల్రు, నీ భవిష్యం తీసెయ్యగల్రు, తెలుసా!

శా:- ఒస్, మా ఘాటుగా చెప్పావే! ఆ మాత్రం ముందు చూపు నాకూ ఉంది. అటువంటి బాధలు నాకు రాకుండా నేను ఇదివరకే కట్టుదిట్టం చేసుకున్నాను. స్త్రీల మాయలన్నీ గమనించి, క్రోడికరించాను. ఆ మాయల కన్నీటికీ ప్రతిమా యాలు కనిపెట్టాను. ఇటువంటి కృషి చేసి ఉన్న నన్ను ఏ స్త్రీ

కుడా దగాచెయ్యజాలదు. అందులో, నేను పెళ్లాడుతూన్న చంద్రవ్రథని దట్టమైన అమాయక వాతావరణంలో పెరిగేటట్టు చేశాను.

స:- నీ ఉద్దేశమూ... ఏమీ ఎరగనిపిల్లయితే...

శా.- ఊ... ఆట్రే చిక్కు లుండవ్! భార్యగడుసువయితే నీ భార్యలాగ!-అడిగావ్, బాధ! (తలతిప్పుతూ) అబ్బే, గడనరిభార్య వడ్డివండగవ్యాపారం. తెలివిగల పిల్లలంటూ ఆశపడికొందరుచేసుకున్నారు, అనుభవిస్తున్నారు, చూస్తున్నాం! అపిల్ల లేమిటో తెలుసా, భర్తలమీద కుడా చలాయించే, కడంవాళ్లమీద అడగాలీ! తమ తిండి, తమ డ్రెస్సు, తమ మీటింగులు, తమకబురు, తమకరందం-ఇంతే! వైగాగవి త్యాలు, ప్రణయగీతాలు! పెద్దపెద్దలంతా వాళ్లకర్మకానికి రావడం! “ఫలానాఆవిడముగుడు ఇమగోనర్రోయ్!” అంటూ, ముగుసు చచ్చినాడి పేరు పోగొట్టి హెచ్చరిక చెయ్యడం. అమ్మ అమ్మ అమ్మ! రామగల పిల్ల నాకొద్దు బాబూ! పిల్ల రాత నేరిస్తే ముగుసు రాతంతే! నాగృహణి కొచ్చే పిల్లకివశ్యం కాదు, ఉత్తరప్రాంతంకూడా తెలియకూడదు. “అండము” అనే మాటకి అనుప్రాసపదం ఏమిటీ అని అపిల్లని అడిగితే, “భర్త” అని సమాధానం చెప్పేసిగా అపిల్ల ఉండాలి. క్రిమిమాట, అపిల్లకి, ఓప్రాంతించుకోడమూ, ఓ భర్తని ప్రేమించడమూ, కుట్టుపనీ, చారం వడకడం తప్ప మరేమీ తెలియకూడదు.

స:- నీ ప్రియురాలు మూళ్ళ స్త్రీలయి ఉండాలన్నమాట!

న:- మహా గొప్ప సంగతులు పోగుచేశావ్, మిత్రమా! జన్మసఫలం చేసుకున్నావ్. కాని, హేళనచేసేవాడు హేళన చెయ్యబడడానికి సిద్ధంగా ఉండాలి. అన్యుల దుష్ప్రవర్తనలూ చెప్పుకుని కీలాగే ఆనందించే గొప్పవాళ్లున్నారు.

శా:- ఇటువంటి కబుర్లలో టోకుని గొప్పవాళ్లూ, చిల్లర్ని కొద్దివాళ్లూ యథాశక్తిగా వ్యవహరిస్తారు.

న:- నేను ఇటువంటి అపవాదలగురించి అనుకోను, అవను. ఈరకం సంభాషణ విన్నప్పుడుకుడా దుఖిస్తాను.

శా:- (తీసికట్టుగా) దుఖిస్తావ్, అదేంభర్మం! ఎందుకూ?

న:- ఎందుకా! ఒకవేళ నాకే అటువంటి అవస్థపట్టడం తటస్థిస్తే, జనం, నేనంటేకా సజాలి పడతారేమో అని! కాని, ప్రతీదంపతుల్ని తుంటుర్లని రాక్షసప్రచారం చేస్తూండే నవ్వు, ఇప్పటిదాకా ఏకాకివి గనక సీరోజు వెడుతోంది. నవ్వుకూడా రేపు దాంపశ్యంలో దిగావా, సమయం దొరకిడంతోతే, నిన్ను ఉత్తయోగీచేసి ఊరుకోడమే కాదు, జనం, నిన్ను తోడవీకెయ్యగలరు, నీబుర్రమీద వెంట్రుక మొలవకుండా చెయ్యగలరు, నీ భవిష్యం తీసెయ్యగలరు, తెలుసా!

శా:- ఒస్, మా ఘాటుగా చెప్పావే! ఆ మాత్రం ముందు చూపు నాకూ ఉంది. అటువంటి బాధలు నాకు రాకుండా నేను ఇదివరకే కట్టుడిట్టం చేసుకున్నాను. స్త్రీల మాయలన్నీ గమనించి, క్రోడికరించాను. ఆ మాయల కన్నీటికీ ప్రతిమా యలు కనిపెట్టాను. ఇటువంటి కృషి చేసి ఉన్న నన్ను ఏ స్త్రీ

కుడా దగాడెయ్యబాలదు. అందులో, నేను పెళ్లాకుతూన్న శంకరావని దట్టమైన అమాముక వాతావరణంలో పెరిగేటట్టు చేశాను.

స:- నీ ఉద్దేశమూ... ఏమీ ఎరగనిపిల్లయితే...

శా:- ఊ... ఆ ప్లే చిక్కు లుండవ్! భార్యగడసుదయి తే-నీ భార్యలాగ!-అడిగావ్, బాధ! (తలతిప్పతూ) అబ్బే, గడనరిభార్య వడ్డివండగ వ్యాపారం. తెలివిగల పిల్లలంటూ ఆశపడికొందరు చేసుకున్నారు, అనుభవిస్తున్నారు, చూస్తున్నాం! ఆపిల్ల లేమిటో తెలుసా, భర్తలమీద కుడా చలాయించే, కడం వాళ్లమీద అడగాలీ! తను తిండి, తమ డ్రెస్సు, తను మీ టింగులు, తమ కబ్బులు, తమ కరందం-ఇంతే! వైకావి త్యాలు, ప్రాయగీతాలు! పెద్ద పెద్దలంతా వాళ్లకర్పణానికి రాండం! “ఫలానా అడమిగుడు ఇవ్వగోనర్రోయ్!” అంటూ, ముగుసు చచ్చినాడి వేస పోగొట్టి హెచ్చరిక చెయ్యడం. అమ్మ అమ్మ అమ్మ! రామగం పిల్ల నా కొద్దు నాబూ! పిల్ల, రాత నేరిస్తే ముగుసు రాతంతే! నాగృహణి కొన్నే బిల్లికివర్కం కాదు, ఉసుత్రిచానలుకూడా తెలియకూడదు. “అడము” అనే చూటకి అనుప్రాసపదం ఏమిటీ అని ఆపిల్లని అడిగితే, “భర్త” అని సమాధానం చెప్పేసిగా ఆపిల్ల ఉండాలి. క్రిశుచూట, ఆపిల్లికి, ఓ ప్రార్థించుకోడమూ, ఓ భర్తని ప్రేమించడమూ, కుట్టుపని, బారం నడకడం తప్ప మరేమీ తెలియకూడదు.

స:- నీ ప్రియురాలు మూళ్ళ స్త్రీ అయి ఉండాలన్నమాట!

శా:- అక్షరాల్లా! అందులో ఎంత కుదూపిలయి కూడా ఉంటే అంత మంచిది. అల్లాగనక ఉంటే, తెలివి రూపమూ ఉండేకంటే అక్షరం.

స:- (ఆశ్చర్యంతో) తెలివీ రూపమూ ఉండకూడదూ!

శా:- ఎందుకోయ్ అవన్నీ నూ! సుగుణం చాలదుటోయ్, నీటి!

స:- సరే, నువ్ చెప్పిన జంతువులాంటి ప్రీతి నీటి అంటే మాత్రం ఎల్లా తెలుస్తుంది! విసిగెత్తుకుండా అల్లాంటి మనిషితో నవ్వు ఉండడం ఎల్లా! అంతమూర్ఖువు మనిషి. తనే అనుకోకుండానూ, కోరుకోకుండానూ కూడా నీటి తప్పితే, అప్పుడే గోతులో దిగుతావ్ నవ్వా!

శా:- ఇల్లాంటి వాదనకి నా సమాధానం ఏమిటంటే, నువ్వు నోరు నెప్పెట్టేటట్టు వాగినా సరే, నీ వాదన నాకు నచ్చటం లేదు. అనేసి ఉరుకోడం!

స:- అయితే మరి వాదించను, నీయత్నం కొనసాగించు.

శా:- ఎవడి యత్నం వాడిది. నా రాజోయే భార్య గురించి నా వర్సాటు ఆచరణలో పెట్టించాను. నాది గొప్ప వంశం, మంచి ఆస్తి! కులమర్యాదా, ఆస్తిగర్వమూ రెండూ ఉండి, క్షణాని కోసారి నన్ను దెప్పి పొడవడానికి వీల్లేక పిల్లని వరాను. ఆ పిల్లని నాలుగేళ్ల వయస్సున్నాడు దారిద్ర్యంవల్ల తల్లి నాకిచ్చేసింది. ఒక ఏడాది తరువాత చీర్రుంచి ఆ పిల్లకి ఈ వదిహే నేళ్లనించీ పరమాజ్ఞానంలో మంచి ప్రియం గు ఇప్పించాను. ఇప్పుడు తీసుకొచ్చాను. నా భవనంలో వచ్చేవాల్లా వెళ్లేవాల్లా గనక

దూరంగా అవతల వీధులో ఎర్రస్తంభాలమేడ పుచ్చుగుని,
ఆ పిల్లని అండలో పెట్టి, మూర్ఛలై ననాఖిల్లని అక్కడెంచాను.
ఎంత బాగర్త నేను పడ్డానో చూడు!

స:-అడ్డమా!

శా:-చూడూ, రాత్రి భోజనానికి ఇక్కడికిరా! మాటా
పలుకూ ఆడుకుంటూ భోజనం చేద్దాం.

స:-అవశ్యం.

శా:-ఆ పిల్ల ఎంత అమాయకురాలో నవ్వుకూడా చూసి
నంతో పిద్దువుగాసి!

స:-నువ్ చెప్పావుగా!

శా:-ఏం చెప్పడం! ఆ అమాయకత్వం కల్లారాచూడాలి,
బోధపడాలి. (కులుకతూ) ఒక్కొక్కప్పుడు అమాయక
సమాధానం చెప్పిందంటే వినేవాళ్లకి డొక్కబద్దలై పోతుంది.
మతంలోంచి ఇవతలకి రాగానే, అందంగా పోతవిగ్రహాలాగ
ఉన్న ఓ అమ్మాయినిచూసి, ఈ పిల్లనానో ఏమందోవిన్నావా!
...“ఆ అమ్మాయిని ఎక్కడనా చెయించారో లేకపోతే
చెక్కించారో కనుక్కోండి!” అంది.

స:-ఆహా, చాలా సంతోషంగా ఉందయ్యా, శానయ్యా!

శా:-అదుగో, మళ్లీ నన్ను నువ్వు “శానయ్యా” అంటూ ఆ
పెనకిటిపేరుతోనే పిలుస్తావే! “అరుణాచలం” అనలేవా!

స:-ఒహో, అదా! అరుణాచలమా! పాతపేరు పెడిమిలికి
అలవాటు. కొత్తగా తెచ్చి పెట్టుకున్న పేరు స్మరణకి రాదు.

ఇంత పయస్సులో యాభైయో పడిలో నీపేరు ఎందుకు మార్చుకున్నావో ఎవ్వరికీ తెలియదు.

శా:-ఎందుకో ఒకందుకు. నాయిష్టం. పాతపేరునాకు కోపం.

న:-ఇంకా ఉత్తరాలుకుడా నీ పాతపేరుతోనే వస్తున్నా యేమో !

శా:-ఎరగనివాళ్ల దుండగాలు సహిస్తాను. నువ్వు ఎరుగున్న వాడివికదా ! నువ్వు తిన్నగా అందూ !

న:-చరే. ప్రయత్నిస్తాను. పోతాను అరుణాచలం ! (అని ఎడమఎడరకి పోతాడు)

శా:-(ఎడమమధ్యకి చూసి) ఒరేయ్, మాలోకం !

మా:-(చస్తూ) ఆ...య...

శా:-ఇందాకా అక్కడికెళ్లి చూసొచ్చావా ?

మా:-చూసొచ్చానండీ.

శా:-అక్కడికెళ్లి చూసొచ్చావూ ?

మా:-(ఎడమవెనక కేసి చూపెట్టి) ఆ వేపునున్న ఎర్ర స్తంభాలమేడకి.

శా:-ఎం జేస్తోంది ఆపిల్ల !

మా:-నేనూ వెళ్లేవరికి, నర్సిగూ, ఎవోచెయ్యాలనుకుంటున్నారండీ, ఆవిడ.

శా:-అబ్బ, అనుకోడంకాదురా, ఏం పని చూస్తోంది ఆస్వక్తి ?

మా:-మీకు మందిటోపీ అల్లుతున్నారండీ.

శా:- భేష్. నేను ఊర్నించి వచ్చానని చెప్పావా?

మా:- చెప్పానండి.

శా:- (కనుబొమ్మలు ఎత్తి) చెప్పగానే ఆ అమ్మాయి వంటోపించిందిరా!

మా:- నా దుంపలెగా, నేనామాట అడగడం మరిచి పోయానండి.

శా:- ఓరి పశువా, మాటకి మాట జేర్చి కనుక్కోవద్దుట్రా? ఏడిశావులే!...ఊ...ఈ పదిరోజుల్నించీ కులాసాగా ఉన్నానందా?

మా:- (తల తిప్పతూ) కులాసాగానే ఉన్నాననండి. కాని (మొహం ముడుచుకుని) రాత్తెల్లు ఏక దోమలుట!

శా:- అల్లానా! వెధవ దోమలులే. వాటిని తోలడానికి చానీని పెట్టిస్తాలే. అంతేనా, మరేమన్నా ఉందా?

మా:- అంతేనండి.

శా:- (సిగ్గుతో) మా—లో—కం!

మా:- (దణ్ణం పెట్టి) ఆయ.

శా:- నేను పదిరోజులాయె లేనుగదా, (శల రుబ్బుతూ కళ్లు మిటకరిస్తూ చిరునవ్వుతో) నాకోసం అపిల్ల బాధపడేదిరా?

మా:- తెగ బాధపడ్డారండి! నే చచ్చినంతబట్టండి. అసలు ఆమెడపక్కనించి ఏగుర్రం, గాడిద, కంచరగాడిక—ఏది వెళ్ళినాసరే ఉలిక్కిపడి, ఒకవేళ వచ్చింది మీరేమో అని చూస్తూండేవారు.

శా:- అల్లానా! చూస్తూఉండేదేం పానం! బెర! (వేమ
గావును! (అని తల ఊగిస్తూ)...అగు... (ఎడమ ఎవరకేసి
నిదానిస్తూ) ఎవరోనాకోసం వస్తున్నారు. నవ్ తప్పగో!

(ఎడమ ఎవరనించి "ఏమండోయ్" అని కేక వివచితులై.)

మా:- (ఎడమమధ్యలో పోతాడు.)

నీ:- (ఎడమ ఎవరినించి వచ్చి) ఏమండోయ్, శా...!

శా:- (దీర్ఘంగా ముఖం కేసి చూసి అశ్చర్యంతో) అఱ...
నీహారం! అల్లానా!

నీ:- అవునండీ, కాబయ్యగారు!

శా:- చాలా సంతోషం. రా, కూచో. ఎన్నోల్లా
వచ్చావ్, ఈడోయా?

నీ:- ఓ వారం అయింది.

శా:- అబ్బ. అల్లానా!

నీ:- ఎప్పటికప్పుడు ఇక్కడ మిమ్మల్ని కేకేనేవాణ్ణి.
లేరనేవారు.

శా:- పోలాలమీది కెల్లాను ఈమధ్య!

నీ:- ఎదిరోజులైందిగావును మీరెల్లి!

శా:- అవును. కిందసమాటు చూసినప్పుడు నవ్వు (పొట్టి
అని నేలమీంచి ఎత్తు నూచిస్తూ) ఇత ఉండే వాడవ్,
ఎదిగావున్నీ!

నీ:- అయిఉంటుంది.

శా:- సరే, నాన్నగారు - కాబయ్యగారు శ్రేయమా?

నీ:- ఆ, మీ దయవల్ల.

శా:- ఆయన నాకు చాలా స్నేహితుడు. కొన్నాళ్ళాయె
మేం కలియలేదు.

నీ:- ఉత్తరాకుడా రానుగోలేదేమో!

శా:- లేదు. ఆయన ఇంకా చలాకీగా నన్నూ అవీ
చూస్తున్నారా!

నీ:- ఆ, మీ కోడె త్తరం రాశారు. ఇదుగో. (అది ఉత్తరం
ఇస్తాడు.)

శా:- ఓ. ఆయన మాట శిరిసాపహిస్తాను. నువ్వు ఉత్తరం
కూడా తేవాలి ఆయన దగ్గరించి! కాకిచేత కబురంపిస్తే
ఆయన పాదాల దగ్గర నాలనూ!

నీ:- నిజమే కావచ్చు కానండి, పరిచయం కలిగించుగో
కుండా స్వక్షుల్లో స్వహరించే అలవాటు నాకు లేదు... మరో
ఉత్తరం రాశారు.

శా:- ఎవీ!

నీ:- ఓనుగురా లేదు. మానాన్నకి పెద్ద స్నేహితుడున్నా
డట. నంతోమట ఆయన పేరు. ఆయన్ను మీరెరుగుదురా?

శా:- ఎరగను.

నీ:- అల్లానా! అయినా భయం లేదులండి. ఆయన
దేశాంతరం నించి వచ్చాడట. వాల్లిద్దరూ ఒక ముఖ్యమైన పని
మీద ఇక్కడికి వస్తున్నారట, నేడో రేపో!

శా:- అవశ్యం వారికి స్వాగతం ఇస్తాను. ఇప్పుడు

పంగతేమిటి!

నీ:- నాకు ఒక నూరురూపాయలు కావాలి.

శా:- సంతోషంగా ఇస్తాను. (అని కుడిమధ్యకివెళ్లి అప్పుడే వచ్చి) ఇదుగో, ఈసంచితోకుడా పుచ్చుగో. నేను కాటయ్య గారి పుత్రుడికి సమయానికి అనుకూలించడంకంటే నా కేం కావాలి!

నీ:- మీకు ఇది మళ్ళీ...

శా:- అబ్బ...అల్లా ఉండనిస్తూ, చూసుకోవచ్చూ! ... సరి, నీకు ఈ ఊరెల్లా ఉంది?

నీ:- మంచి జనం, మంచి భవనాలు, మంచి వినోదాలు- చాలా బాగుండండి?

శా:- అందులోనూ, ఎవరి అభిరుచికి తగ్గ వినోదాలు వారికి దొరుకుతాయి, ఇక్కడ! ఇక్కడి స్త్రీల రకాలు చూశావా? (అని స్నితం చేస్తాడు)

నీ:- కొంచెం చూశానండి.

శా:- ఇక్కడి స్త్రీలు సహజప్రాధలు కావడంచేత రసిక శిఖామణుల కోరికలకి ఇక్కడ పంట వ్యక్తులే వ్యక్తులు, వేషాలే వేషాలు, చేష్టలే చేష్టలు-అంతా నవీననాటకంతంతు! ఇంతట్లో ఏంచూశావ్, ఈ మహానగరంమజా! నువ్వు స్ఫురదూపివి. నిలువెత్తునం పోస్తే దొరుకుతాడా నీబోటిగాడు? నిన్ను చూసింతరవాత ఏమిటారిభార్య మనస్సు పట్టగలదూ? నీకు కుదిరిందా ఎదేనా బేసం? నీ వ్యాపారం జయకరంగా ఉందా?

నీ:- (తల వంచి, చేతులుకట్టి, కాలు అడిస్తూ) ఒక బేరం జరిగిందండీ. తమరు పెద్దలు ఎల్లా చెప్పడంమరీ!

శా:- నరసిరి. (పెల్లి భుజం తట్టి) నాన్నా నేనూ స్నేహితులం, చెప్పవోయ్! నేను మరో ఉదాహరణ నా గ్రంథంలో రాసుకుంటానూ!

నీ:- మీరు ఈసంగతి రహస్యంగా ఉంచాలి.

శా:- తప్పకుండా!

నీ:- ఇల్లాంటి రహస్యాలు పోక్కితే, అసలు వాళ్ల ఆశలన్నీ తుడిచిపెట్టుకుపోతాయి అని మీకూ తెలుసు గదా! ఎండో, మరి దాచుకుండా చెప్పేస్తాను. ఒక సుందరిమిడికి నా మనస్సు వాలింది. నా ప్రథమ నూచన్లవల్ల పసిబరిగింది. ఆస్యక్తి నాకు స్వాగతం ఇచ్చింది. ఒడయ్యా కాదు, అణ్ణి యాగీ కయ్యడమూ కాదు గాని, వ్యవహారం బాగానే నడస్తోంది.

శా:- బలేబలే! (అని సవ్యతూ) ఎవరోయ్, ఆ భువన సుందరీ?

నీ:- (ఎడమమూల చూపించి) ఆవేపున ఎర్రస్తంభాల మేడలో ఉంది ఒక పిల్ల-ఆసుందరి! ఆవిడ చాలా అమాయికురాలు. ఎవడో తెలివినవాడు అణ్ణి ప్రపంచానికి దూరం చేసి అల్లా తయారు చేశాడట. అయినా సరే ఆవిడయొక్క మహత్తరమైన ముఖతేజమూ, మనోహరమైన దృష్టివైఖరి జనాన్ని ఆకర్షిస్తాయి, నన్ను లాగేశాయి! ఆమెపేరు చంద్రప్రభ. ఆమె ప్రేమనిధి, ప్రణయతార.

కా:- (కళ్ళు తేలేసి పక్కకి తిరిగి దిగాలుపడి) అయ్యో అయ్యో! నా మొహాన్ని బట్టి పోల్చుకోడుకదా!

సీ:- (చేతి రుచూలు తీసి ముఖం అద్దుకుని) ఇక, ఆవిణ్ణి తెచ్చినవాడు ఘర్జాచలమూ కర్ణాచరమో ఎదో పేరుటండి. వాడికి డబ్బుందిట గాని, బుద్ధిలేదని విన్నాను బుద్ధి లేకపోడం లోనూ ఎల్లా అనుకున్నారూ, పరిపూర్ణ మూర్ఖుడనే తెలిసింది. మీరెరుగుచుకండి వాణ్ణి!

కా:- (తనలో) ఈ చేమచూత్ర ఎల్లా మింగడం!

సీ:- ఎరుగుదునా లేదా అని ఆలోచిస్తున్నారా ఏమిటి!

కా:- లేదులేదు...వా...ణ్ణి...ఎరుగుదును....

సీ:- వాడు పరమశుభ కాడంటారా?

కా:- (నోరు వెళ్లబెట్టి) హే! (అని ఏడిచినట్టునవ్వి అవు పన్నట్టు తల ఊగిస్తాడు.)

సీ:- అవునా, నిజమేరాండి, అదే నే విన్నదీనూ! ఆ కాకి ఓ దొండవండా! ఆ మసిపాతని ఓ వజ్రమా? నేను ఒప్పును. ఆవిడ నాహృదయాన్ని హరించింది. ఎంత పనేనా చేసి, ఆ అనుమానపు యజమాని కంటో దుమ్ముచల్లి, ఆవిణ్ణి నేను చేపట్టడం నాకు విధి.

కా:- (ఏమీ తోచక) అల్లానా! నీకు వీలుకావద్దూ!

సీ:- నరే, వీలంటే డబ్బుండి! అందుకోనమే ఇప్పుడు మీ దగ్గర డబ్బు తీసుకుంటా!...అయ్యో, ప్రేమయుద్ధం కానీండి, ద్వేషయుద్ధం కానీండి, నగ్గాలంటే కీలకం డబ్బే!...మీరు

ఎల్లానో ఉన్నారు...పోనీ, పెళ్లి మళ్ళీ రానా!

శా:- అబ్బేబ్బే, నే నేమని ఆలోచించానంటే...

నీ:- మీరు చాలా అలిసిపట్టున్నారు. మళ్ళీ వచ్చి నంకతి చెప్పిపోతాడు. కృతజ్ఞుణ్ణి. సెలవ్ (అని ఎడమ ఎదంకి పెళ్లి పోతాడు.)

శా:- అయితే...విధిగా...

నీ:- చుర్రే, విధిగా ఈ రహస్యం మీరు దాచాలి. (అని పెళ్లి పోతాడు)

శా:- నా చిత్తవృత్తిబట్టి...

నీ:- (మళ్ళీ వచ్చి) అన్నిటికంటే ముఖ్యం ఏమిటంటే, మా నాన్నతో ఇది మీరు అననేకూడదు. జాగ్రత్తనుమండి, ఆయనకి కోపం రావచ్చు. (అని ఎడమ ఎదంకి నిష్క్రమిస్తాడు.)

శా:- (సహారం పెల్లిన వేపు చూస్తూ) హోరి! నా మనస్సుకి ఏంక్షోభ కలిగించావురా చెప్పినాడా! నీ సంభాషణ తగలెయ్యూ!...పైగా అందుకోనమేట నా దగ్గర డబ్బు తీసు గుంటా! వీడి పొగరూ, వీడి తొందరూ వీడి ఎదంలానే ఉన్నాయి. లేకపోతే, ఈ కథట్టుగొచ్చి నాతోనా చెపుతాడు వీడు! నా కొత్త పేరు ఎంత తెలియకపోయినా ఇంత చవట కుంకలాగ దూడేనేవాడు మరి ఉండదు. కాని, ఈ దౌర్భాగ్యుణ్ణి చివరదాకా పేలనియ్యవలసింది, ఏం కూనేవాడో! నా భయాలన్నీ యథార్థం అని తేలిపోయేదేమో!...

(దీనంగా) పీల్లకి మాటలుకూడా జరిగాయేమో పీనుగులు! పరే, ఓపని చేస్తా. మెల్లిగా బెల్లించి, వీడికి మనస్సిచ్చినట్టు నటించి నమ్మకంపుట్టించి, అరుణాచలం అనేది నే పెట్టుకున్న పేరే అని వీడికి తెలియకుండా జాగ్రత్తపడి, గ్రంథం యావత్తు లాగేస్తా. అమ్మకుంకా!... కాని, ముందు ఈ మాలోకంగాణ్ణి తన్నాలి. ఒరేయ్! మాలోకం!

మా:- (ఎడమమధ్యనించి వచ్చి నవ్వుతో) ఏమండి అయ్యగారు!

శా:- సీ చావు మూడిందిలే, దగ్గరికిరా! (అని అరుస్తాడు)

మా:- (బిక్కమొహంతో) మిమ్మల్ని చూస్తేభయం వేస్తోందండి. (కొట్టినట్టు ఏడుస్తూ) బాబో బాబో!

శా:- గోల చెయ్యకు. దగ్గరికిరా. రావేంరా? (అని పట్టు కొరుకుతాడు)

మా:- మరి చంపేసే ట్టున్నారండి.

శా:- అప్పుడే చంపను, ముందు చెప్పు. నే ఊల్లోలేనప్పుడు నే చెప్పినప్రకారం చేస్తానని నన్ను దగాచేస్తావురా?

మా:- నేను దగా చెయ్యలేదండి, అసలు ఏమీకూడా చెయ్యలేదండి. (అని వెనక్కి వెళ్లబోతాడు)

శా:- అదేమిటి, వెనక్కి నడుస్తున్నావా! పారిపోతే పరనా! పారిపోతే ఎం జేస్తానో తెలుసా? వెంటనే చాకుతో పొడిచేస్తాను... (మూలుగుతూ) అయ్యో! నే బాధలో ఉన్నానురా, దిక్కుమాలాడా, మాట రావటంలేదు నాకూ, కంఠం

వ్రంభిస్తోంది. (గట్టిగా) కలిలానంటే చంపేస్తా. ఆగు. (ఉడుకు మోత్తనంతో) కూనం విడిచినట్టు శరీరం విడిచెయ్యాలని ఉండి నాకు! కాని, వీల్లేదాయీరి! (తాపీగా) నేలేనప్పుడు, చంద్ర ప్రభ మేడరూదికి, మనిషిని వెళ్లనిచ్చావా లేదా? కదలకు, కదిలే పోతావు స్వగ్గానికి. చెప్ప. అనలు వాడెల్లా ప్రవేశించాడు, లోపల!

మా:- (మోకరించి దణ్ణం పెడతూ) ఒట్టండి, ఒట్టండి... (తనలో) ఈయన్ని ఏపిచ్చికుక్కో కరిచింది.

శా:- అబ్బబ్బ, శోష వస్తోంది. నర్తకుని నిదానించాలి... ఒరేయ్ నువ్వెళ్లి... పోస్తే వద్దు. అవకలికిపోయి కూచో.

మా:- అంత కోపం ఏమిటండీ! (అంటూ సమక్కుంటూ ఎడమమధ్యకి పోతాడు)

శా:- (శీస్తూ) ఆ కుర్రకుంక ఇల్లాంటి అసాధ్యం నాకు తెస్తా డనకోలేదు. నాగుండె పిండైపోయింది. అయినా తప్పదు. ఈ పాడువ్యాపారంలో నిజం ఎంతవరకో దాని నోటంటే వింటాను. నేను కోపం చంపుకోవాలి, చంపుగుంటాను మరి. అకస్మాత్తుగావెళ్లి ఆకిల్లని అడిగేస్తాను. (గుండెలు బాదుకుంటూ) హయ్యో హయ్యో! చిన్నకుర్రాడ వనకు న్నానా కాటక్కుగారినుపుతుడా, నాకోప తీశావురా, అభాజనుడా! (అంటూ ఉమారుమని కాళ్ళీడుస్తూ కడిమధ్యగా నడిచిపోతాడు)

2 వ రంగం

చంద్రప్రభని పెట్టిన మేడ.

శా:—(కడిఎవర్నించి వచ్చి ఎడమమధ్యకేసివెళ్లి) చంద్రప్రభా! (అని పైకి చూసి పిలిచి) కిందికిదిగి ఇల్లారా!

చం:—(ఎడమమధ్యనించి వస్తుంది)

శా:—ఇవతల హాయిగా లేదూ!

చం:—(వపు మొనాంతో) ఉంది.

శా:—గాలి సుఖంగా ఉందిన్నీ!

చం:—చాలా.

శా:—విశేషాలేమిటి!

చం:—పిల్లి పిల్ల చచ్చిపోయింది.

శా:—పిల్లిపిల్లలు చచ్చిపోతూంటాయిలే, ఎంతేస్తాం!... నేలేనప్పుడు ఎన్నం కురిసిందా!

చం:—చూడలేదు.

శా:—నీకు ఉమారుమనిపిస్తోందా?

చం:—నా కెప్పుడూ ఉమారుమనిపించదు.

శా:—ఈ పదిరోజులాయె, ఏమేం జేశావ్?

చం:—ఆరు చొక్కాలు కట్టాను, ఆరు టోపీలు అల్లాను.

శా:—(ఎడమమధ్యకి వెళ్లి చిన్న కర్రీ తెచ్చి ఎడమఎవర వేసి చంద్రప్రభని కూచోమని సంజ్ఞచేసి, ఇంకోటి తెచ్చి వక్కగా వేసుకుని తను కూచుని) ఈ ప్రపంచమంతా అదో చిత్రం నువ్వు, చంద్రప్రభా!

చం:- ఎచేతా!

శా:- ఎవర్లు మాట్లాడినా అవనాదలే మాట్లాడతారు.

చం:- ఎవర్లు నాన్నా!

శా:- ఒక స్లేయిటీ, అంతానూ! నేలేనప్పుడు ఇక్కడికి ఒక యువకుడు వచ్చినట్టూ...

చం:- ఊ.

శా:- నావ్వు నాణ్ణి రానిచ్చి వాడితో ప్రవంగించినట్టూ... చుట్టుపక్క నాల్లు...

చం:- ఊ.

శా:- కొందరు చెప్పారు. అయితే? (చిరునవ్వుతో) నేను ఏమీ నమ్మలేదు. ఎవడూ రాతేదని, కావలిస్తే, పండ్లం కాస్తా నన్నాను.

చం:- (నవ్వుతూ) కాశారుకాదు నయమే, కాస్తే, మీరే ఓడిపోయి ఉండురు.

శా:- అయితే, నిజంగా, ఒక యువకుడు రావడం...

చం:- (చలాకీగా) ముమ్మాటికీ నిజం! ఆతడు వచ్చి ఓపట్టాన వెళ్లండేవా!

శా:- (తనలో) అల్లా తెగేసి పల్లిగ్గా చెప్పేస్తుండే! నిష్కల్మషం అన్నమాట. (పైకి) అయితే ప్రభా! ఎవళ్లనీ నువ్వు చూడకూడదని నేను ఆర్డరు వేశానే!

చం:- నే నెందుకు చూడవలసాద్దామో మీరెవరు. ఎరుగుంటే, మీరూ అంతేచేసి ఉండేవారు.

శా:- అదోటా! నంగలేమటో చెప్పు.

చం:- నే మేడమీదపని చూసుకుంటున్నాను. అతడు కింద
నిలబడి, నేను తన కేసితిగ్గానే చేత్తో (నుదురు మట్టుకుంటూ)
ఇల్లా అన్నాడు. ఊరుకుంటే మర్యాదకి భంగం అనుకుని
నేనూ (అభినయిస్తూ) ఇల్లా అన్నాను. అతడు వెళ్లి వళ్లివచ్చి
(అభినయిస్తూ) ఇల్లా అన్నాడు. మోటుమనిషిని కాననే
చాళిలాకోసం నేనూ (అభినయిస్తూ) ఇల్లా అన్నాను. అతడు
మళ్లిమళ్లి వచ్చి (అభినయిస్తూ) ఇల్లానే అన్నాడు. చీటి
పడడంవల్లగాని, లేకపోతే అతనూ నేనూ (అభినయిస్తూ)
ఇల్లా ఇల్లా అంటూ ఉండిపోయేవాళ్లమే!

శా:- (తనకూడా తన నుదురు మట్టుకుంటూ) ఇల్లానే
ఉండి నరిగ్గా!

చం:- మొన్నాడు పొద్దున్న ఎరుగులాంటి ముసిల్లి ఒకతై
వచ్చి, దేవుడు నాకు అందం ఇవ్వడం వ్యర్థంచేసుకోమని కాదు,
అంది. పైగా, నేను ఒక హృదయాన్ని గాయపరిచానంది.

శా:- గాయపరిచావండీ! (తనలో) ఆసి సైతాను సక్క
శని ముసిలీ!

చం:- నే నేమీ వివరంచే గాయం ఎల్లా పడిందన్నాను.
అంటే, ముసిల్లి: నీ కళ్ళలో ఉంది నంగతంతాను. నవ్వు
కళ్ళతో చూపులు విసిరావు. బహుశా కళ్ళవిషం అతనికి ఎక్కి
గుండెని గాయపరిచింది గావును. దాంతో అతడు మూర్ఛ
ిల్లాడు, రొండు రోజుల్లో చచ్చిపోతాడు—అని చెప్పింది.

అయ్యోయ్యో, పాపం అత డెల్లా బతుకుతా డన్నాను నేను. అంటే, దాని భర్తగా అం ఆముసలమ్మ ఓడచాయం చెప్పింది.

శా:- (తనలో) ఓహహహహ చెప్పిందీ! (తనలో) దాని ఉపాయాన్ని చాన్నీ వేరేవేరే తగలేసి, దాని మొసాముదా!

చం:- నీకళ్లలోనే అతణ్ణి రక్షించే మందు ఉంది. అతణ్ణి రానిచ్చి అతన్తో మాట్లాడు—అంది. నేను నరే అన్నాను.

శా:- (తనలో) ఆసి మహమ్మారి ముసిలీ, నీకు నవ్వారీ కట్టా, నీకు నరక మేనే వీరుగా!

చం:- అతణ్ణి రానిచ్చాను. అల్పప్రాణి గురించే బాధ పడతానుగదా, అంత నిండు ప్రాణం నామూలాన్ని పోతూంటే ఊహిస్తా!

శా:- (తనలో) ఆమాయకత్వంవల్లే వచ్చింది ఈచిక్కు! అదీ కాదు. నేను తెలివిమధ్ధపు చవలని కాకపోతే, దీన్ని ఒంటరిగా వొదిలి ఊరి కేడవడం ఏమిటి! మోసగాళ్లు కనిపెట్టారు... ఆకుంక మరేయీ హద్దుమీరలేమగదా అని భయం వేస్తోంది.

చం:- మీరల్లా ఉన్నారే? విసిగెత్తిందా? నేచేసినదాల్లో తప్పు ఏమన్నా ఉందా?

శా:- (ఇంచెం ఉత్సాహం తెచ్చిపెట్టుకుని) అబ్బేబ్బే! తప్పు లేదు, తప్పు లేదు. ఆయుమము ఏమన్నాడు, ఏం జేశాడు?

చం:- చాలా సంతోషించా నన్నాడు.

శా:- (తనలో) వెధవ.

చం:- తన వ్యాధి పోయిందన్నాడు.

శా:- (తనలో) రోగం, చిక్కమాలాడికి.

చం:- (సవ్యతూ) నా కతడు తెచ్చిన బహుమతీ, మాలో కానికి అత డిచ్చిన డబ్బా ఇవన్నీ చూస్తే, మీరతణ్ణి ఎంత మెచ్చుకుని...

శా:- నేనూ అతణ్ణి ఏకంగా చివరకి మెచ్చుతాలే, ఇంకా చెప్పు.

చం:- నన్ను ప్రేమించా నన్నాడు. అల్లా ఎవ్వరీ లోకంలో ప్రేమించలే దన్నాడు. మనోహరమైన సంగతులు చెప్పుడు. అవన్నీ వింటూంటే నిజంగా, బిట్లు గగుర్పొడిచిం దండీ. నమ్ముతారో లేదో, నేను పుట్టింతరవాత అటువంటి ఊణం ఎరగనండీ.

శా:- (తనలో) ఔర, దుర్దశ! నమాధానంవల్ల బాధపడితి నే నొక్కణ్ణే, ప్రశ్న అడగవలిసాచ్చిందీ నేనే! (పైకి) అది నరే చంద్రప్రభా! మాటలు సరి. ఇంకా నిన్ను గౌరవించలేదూ వాడూ!

చం:- నా చెయ్యి ముద్దుపెట్టుకున్నాడు. అతడికి వినుగే లేదు.

శా:- ఇంకా ఏమైనా తీసుకున్నాడా!

చం:- ఆ... (ఎటో జ్ఞాపకం చెయ్యడానికి లాగ తర్జనతో

వెనక్కి నూచిస్తుంది.)

శా:- (కోపంగా) ఏమిటి!

చం:- అతడు...

శా:- అయ్యో!

చం:- ఆ...

శా:- చెప్పు.

చం:- (చెప్పబోయి) ఎమో! మీరు కోప్పడేట్టున్నారు.

శా:- కోప్పడను.

చం:- ఒక్కే!

శా:- ఒట్టున్నార.

చం:- అతడు ఏం తీసుకున్నాడంటే, ఆ...మీకు కోపం లేదుగదా!...

శా:- లేదు.

చం:- (మూతి ముడుచుకుని) పోన్లెండి, కోపం గావును!

శా:- కోపం లేదు, లేదు, లేదు! చంపక చెప్పెయ్!

చం:- అతడు...(అని గుటక వేస్తుంది)

శా:- (తనలో) దైవమా! ఏముటో అనుకున్నాను గాని, వరకం చూడ్డానికి వేరే చావక్కలేదు.

చం:- అబ్బ వినండి. మీరు నా జడకి ఓకొత్త రిబ్బను కొన్నారే, ఆకొత్త రిబ్బను అతడు తీసుకుపోయాడంటే! వద్దంటే విన్నేను.

శా:- ఇక్కడికి చంచేశావ్! దిక్కుమాలి రిబ్బన్నేస్తూ

మిక్కుమాలి రిబ్బనూ! నరే. ఇంకా ఏమి తీసుకున్నాడు!

చం:- ఇంకా ఏముంటుందీ?

శా:- రోగంకాదు వాడికి, అది కుదరడానికి, ఏ కోరుకున్నాడని!

చం:- అతడు మరేమీ కోరలేదు. ప్రాణాపాయం తప్పిపోయిందిగా!

శా:- చాలు చాలు, ఇక్కడికి కృతార్థులమే. మువ్వెరగవు ప్రభా! మోసగాళ్లు ఇల్లానే చేస్తారు. మొదట ఇల్లానే స్తోత్రాలు చేసి, తరవాత హేళన చేస్తారు.

చం:- అబ్బే! ఇది మోసం కాదు, స్తోత్రం కాదు, హేళన కాదు—అని అతడు బోలెడుసార్లు చెప్పాడు.

శా:- అయినానరే ప్రభా! చెబుతున్నాను. నువ్వు ఎవ్వళ్లనీ నమ్మకూడదు నన్నుతప్ప! పైగా నలాములు, చూపులు, బహుమతులు, వినడాలు, స్పర్శలు, ముద్దులు—ఇవన్నీ ఘోరమైన పాపాలు! జాగ్రత్త.

చం:- పాపాలా? అయ్యో! ఏం!

శా:- అవన్నీ అంటే దేవునికి మహాచెడ్డ ఒప్పుమంట!

చం:- ఇంత మధురం, ఆకర్షణీయం అయిన వ్యవహారం గురించి దేవునికి అంత ఒప్పుమంట ఎంచేతా?

శా:- ఈ వ్యవహారం మధురమూ, ఆకర్షణీయమూ అనే వంగతి నాకు చెప్పనక్కర్లేదు, నాకూ తెలుసు. కాని, అది నియమప్రకారం ఉండాలి. లేకపోతే చాలానోషం. తెలిసిందా!

పెళ్లితో ఆ దోషం పోతుంది.

చం:- పెళ్లితో ఆ దోషమే ఉండదా?

శా:- ఉండదు.

చం:- అల్లాయి తే పెళ్లి కానియ్యండి.

శా:- నువ్వు కోరేవి పెళ్లే అయితే, నేకోరేవి పెళ్లే! నేను

పెళ్లిగురించి చెప్పేయ్యడానికే వచ్చాననబు!

చం:- (నంతోవంతో) నిజంగానాండీ!

శా:- (నంతోవంతో) నిజంగా.

చం:- నాకు ఎంత సౌఖ్యం ఇచ్చినవారవుతారనుకున్నాను మీరు!

శా:- పెళ్లి నీకు సంతోషదాయకం కాక పోతుందా అని అంచనా వేశాను.

చం:- అల్లాయి తే, ఇద్దరమూ...

శా:- నిస్సందేహంగా...

చం:- ఆ సంగతే నిజమైతే, సంతోషంతో మిమ్మల్ని లాలిస్తాను.

శా:- నేనూ అంతే. ఆ సందంతో నిన్ను లాలిస్తాను.

చం:- (తొందరగా) నిజమేనండీ! వేళాకోళు అంటే నాకు తెలియదు చెప్పండి! మీరు మనసారా...

శా:- అవును. మనసారా చెబుతున్నాను.

చం:- పెళ్లిమాట రూఢే అంటారా?

శా:- అవునంటే! రూఢి.

చం:- అయితే, ఎప్పుడూ?

శా:- ఈ సాయంత్రమే.

చం:- (సవ్వతూ) అవూ, ఈ సాయంత్రమే?

శా:- ఆ. కేవలం ఈ సాయంత్రమే. అంటే, నీకు సవ్వ
ప్రేందా?

చం:- మరే.

శా:- ఎల్లాగై తేం నీకు పంతోపం కలగడంకంటే రెండోది
నా కక్కర్లేదు.

చం:- అయితే మీకు యాశ్చర్యమూ మొక్కుతాను...
ఎంచేతంటే, ఎంతైనా సౌఖ్యం ఆతనితో నాకు పెల్లి!

శా:- ఆతనితో ఏమిటి? (అనిలేస్తాడు)

చం:- ఆతనంటే ... ఆ అబ్బాయితో. (అని లేస్తుంది)

శా:- (తివ్వగుంటూ) ఆ అబ్బాయితో! అల్లాసేడింది.
ఇందాకణ్ణించీ నే మాట్లాడింది వాడితో నీకు పెళ్లని కానే
కాదు! భర్తవిషయంలో నీకు తొందరకూడదు. నీకు మంచి
వాణ్ణి ఒకణ్ణి నేను ఇదివరకే చూసేసిఉంచేశాను, వర్వసిద్ధంగా!
ఇక, వాడున్నాడే ఆ అబ్బాయి! వాడి ప్రస్తుతివ్యాధితో వా
డవలుటపాకట్టేస్తాడు. ఒకవేళ వాడల్లా చెయ్యకపోయినా, నీకు
వాడి ప్రమేయం వద్దు, గుమ్మంలోకి వస్తే, ఫెడీనుని తలుపు
వేసెయ్! తలుపు తియ్యమంటే కిటికీలోంచి రాయి విసిరెయ్!
తెలిసిందా? ఇక్కడ వాడు కాలెట్టకూడదు. నిన్ను వెయ్యి
కళ్లతో చూస్తూంటాను. బాగర్.

చం:- అతడు చాలా అందంగా ఉంటాడండీ!

శా:- మరి వాగుడు వద్దు.

చం:- నాకు ధైర్యం ఎల్లా వస్తుందండీ ... అశక్తి...

శా:- పై వెల్లిపో! మరేమీ విన నివ్వడు.

చం:- మీ రిదంతా నిజంగా...

శా:- చాలన్నాను. నేను యజమానిని. (చెయ్యిచాచి ఆర్జీ నూచిస్తూ) వెళ్ళు, చెబుతున్నాను, విన. (అని నెమ్మదిగా చెయ్యి దింపుతూండగా, చంద్రప్రభ కొంచెం కోపంగా ఎడమ ముక్కకి మెల్లిగా వెల్లిపోతుంది. శానశ్శు, నెగ్గినవాడికిమల్లే అభినయించి, కుడిఎడరకేసి తిరిగి, నరే వాడి పని పడతా వన్నట్టు తర్జునతో బెదిరించుతూ కుడిఎడరకి పోతాడు)

3 వ రంగం

చంద్రప్రభని పెట్టిన మేడ.

(కుడిఎడర్నించి శానయ్య వచ్చి, ఎడమఎడరకేసి నడిచి, రమ్మని నజ్జ చెయ్యగా, ఎడమఎడర్నించి చూలోకం వస్తాడు. వాణ్ణి రహస్యంగా కుడిఎడర దగ్గరికి తీసికెల్లి)

శా:- వాడు మళ్లీ వచ్చాడురా?

మా:- (నవ్వుతూ) వచ్చాడండీ.

శా:- నవ్వుతూ వేం? చితకొట్టేను గనక!

మా:- ఆయన రావడంలోనే ప్రభగారు తలుపు ఫెడమని వేసేశారండీ! (అని ఇంకా నవ్వుతాడు)

శా:-బలే. నాకు తలుపు తియ్యడం కే కమ్మలేమా?

మా:-నూన్తాడాడీ, కేకేశామ. ఆనుట్టున ఆవిడ కిటికీ దగ్గరి కొచ్చీ, ఇంక రాయుమ్మగునీ, ఆనున్నీ చావగొట్టింది.

శా:-భేష్ మొహం బద్దలై ఉంటుంది వెధవకి. సిగ్గుంటే ఈపాటి నాకు చచ్చిపోయిందాలి.

మా:-అబ్బే, వాడికి సిగ్గులేదండీ. నాకు మారని డబ్బు లిచ్చాడు, చచ్చినాడూ!

శా:-ఇవోటా! నర్తే, నువ్వు పుచ్చుకున్నావా?

మా:-ఎం కేసుకుంటానూ, మారనివీ!

శా:-మారేనైతే?

మా:-మారేనైతే పుచ్చేసుకుంటాను.

శా:-(వాణ్ణి కొట్టగోయి) అదిట్రా నీతో చెప్పిందీ!

మా:-బాబో బాబో. అదికాదండీ. పుచ్చుకునీ... పుచ్చుకునీ... వాణ్ణి తరిమేస్తాను.

శా:-(తగ్గి) అదా. అల్లా చెయి. తెలిసిందా!

మా:-చిత్తం.

శా:-నరే. నువ్వెళ్లి, పురోహితుణ్ణి నేరమ్మన్నానని కేకేసి, ఇంకొకరిని రుండు.

మా:-చిత్తం. (అని కుశిమకుకి వెళ్లిపోతాడు)

శా:-(ఎడమ మధ్యకి నడిచి "ఏయ్ చంద్రప్రభా" అని కేకేసి చప్పెట్టు కొడతాడు.)

చం:-(ఎడమ మధ్యనుంచి చిన్నకుర్చీ తెచ్చి అతడికి వేసి

ఒకటి తెచ్చి తను వేసుకుని కూచుంటుంది. శట్టుపని చేతులో వట్టుకుని ఉంటుంది.)

శా:- (ప్రభా! విన్నాను. వాణ్ణి నవ్వు బెడ్డు వుచ్చుకుని కొట్టావే, అందుకు చాలా ఆనందించాను. అదే వధతి. సరి. ఇటుచూడు నాకేసి. జాగ్రత్తగావిను. ఆపని దూరంగా పెట్టు-

చం:- శట్టుపని ఎడమ మధ్యకి పారేస్తుంది.)

శా:- నేను న్యాయంగా నిన్ను పెట్టాడబోతున్నాను! నీ అల్పస్థితికి నాలంతవాడు దొరకడం నీవుణ్యం. అనేక స్త్రీలని తిరస్కరించిన ఘటాన్ని నేను. అల్లాంటివాడనైన నేను అధోలోకంలోంచి నిన్ను కనికరంతో ఉద్ధరించాను. (ప్రభా! తెలిసిందా!

చం:- అధోలోకం ఏమిటి! ఆడొచ్చింది ఈ ఊరొచ్చానూ! అంతేగా!

శా:- అంతేకాదు, ప్రభా, శ్రద్ధగా విను. పెళ్లంటే మజాకా కాదు, పెద్ద బాధ్యత, గొప్పభాం.

చం:- సంతోషదాయకం కాదూ?

శా:- ఆనందాతి చెప్పలేం. పెల్లి అంటే ఇద్దరి ఏకత్వం. ఆయిద్దరూ సమం కారు. ఒకరు చెప్పాలి, రెండోవారు వినాలి. ఒకరు అజ్ఞాపించాలి, రెండోవారు అనువర్తించాలి. ఒకరు పాలించాలి, రెండోవారు పాలింపబడాలి. ఎంతో మచ్చికా, ఆనకూల్యం, వినయం, గౌరవం, భక్తి చూపించి, భార్య తన ముగింజి నాయకుడుగా, ప్రభువుగా, యజమానిగా, దైవముగా

ఆరాధించాలి.

చం:- అని ఎవరు చెప్పారా?

శా:- నాబోటి పెద్దలు! భర్త తీవ్రంగా చూస్తే (అభివ్రంశించి) ఇల్లాగ భార్య (అభివ్రంశించి) సిగ్గుపడాలి. ఈకాలంలో చాలామంది భార్యలు తగ్గ సిగ్గుచూపించటం లేదు. నువ్వు రేపటికి అల్లా కాకూడదు. పెళ్లిఅయితే తక్షణం నువ్వు నాలో సగం అవుతావు గనక నాగౌరవం కాపాడాలి. తుంటరి ప్రేమిని దేవుడు అమాంతంగా ఉడుకునీళ్ల దేగిస్తాల్లో ముంచిస్తాడు.

చం:- (భయపడి మూతిమీద చెయ్యి పెట్టుకుని)
అయ్యో, సావం! అయితే, దేవుడూ, తుంటరి పురుషుల్ని ఎంతేస్తాడండీ!

శా:- వాళ్లనీ దేవుడు ఎవోటి చేసేస్తాడు. అదంతా వేరే విషయం పైగా నీ విషయం కానేకాదు. ఇదిమాత్రం అక్షరాలా నిజం. ఇల్లాంటి సంగతులు నువ్వు కంఠతా వట్టాలి. ఇవి మననం చేసుకుని బాగర్తగా ఉంటావా నీకీర్తి తెల్లగా ప్రకాశిస్తుంది. లేక తుంటరివి అవుతావా, నీకీర్తి మాడిపోయి బొగ్గులా అవుతుంది. ఉండు...నాదగ్గర ఓ కాయితం ఉండాలి... (అని జేబూ వెతికి ఓకాయితం తీసి) ఇదుగో, ఇందులో ఒక పుణ్యాత్ముడు భాగ్యయొక్క విధులు రాశాడు. పుచ్చుగో. ఈకాగితం నీదగ్గర గుఱురేలా ఉంచుగో. అన్నట్టు మఠంలో నీకు రాయడం నేరవ్వనీ, చదవడం మాత్రం నేరవ్వమనీ అన్నానీ!

చనవగలవు కాదూ !

చం:- (తల ఊపుతుంది)

శా:- చనువ్. ఓమాటు. నీనోటంట, నా చెవులారా ఆరగిస్తాను !

చం:- (కాగితం చూసి చదువుతుంది) “భార్యయొక్క విధులు”-“౧. ఒకడు ఒకతెను పెల్లాడడం కేవలం తన ఒకడి నిమిత్తమే అనే ప్రధానవిషయం భార్య మరవరాదు.”

శా:- సంపూర్ణ వ్యాఖ్యానాలు తరవాత చెబుతావే. ఇప్పుడు అవి చదివెయ్. తరవాత కూచుని అధమం ప్రతీవాక్యంలోనూ ఉండే ఆయువుపట్టు కంతలా పెట్టిపారెయ్

చం:- (చదువుతుంది) “౨. భార్యవేషం బాగుండడంనంగతి భర్తదే గణక, వాడు వేసుకోమన్న వేషం ఆమె వేసుకోవలసిందేగాని, ఊల్లోవాళ్ళు ఆవేషం వవీనంగా లేదంటారేమో అని ముందే ఉరెట్టుకోకూడదు.”

శా:- (అది వింటూ అభినయిస్తూ ఉంటాడు)

చం:- (చదువుతుంది) “౩. ఓరచూపులూ, నేతనంజ్జలూ పొడల్లూ, రంగులూ, వింతకాటుకలూ మొదలైనవాటిని గురించి భార్య నేర్చి పేర్చి కూర్చడం కేవలం భర్తకోసం కాదేమో అనే అర్థం రావచ్చుగనక భార్యవాటిని వినర్జి చాలి.”

శా:- ఈ వాక్యంలో ‘కేవల భర్తకోసం కాదేమో, అనేది ఆయువుపట్టు. కానీ.

చం:- (చదువుతుంది) “౪. దృష్టి బాణాలతో ఇతడుల్ని

గాయనచఃలిసిన అవనరం రానియ్యకండా, భర్తవరోక్షంలో,
భార్య తన కిట్లు మూసేసుకుంటే మంచిది.”

శా:- (చేతిదుమాల్తో అభినయిస్తూ) ఇట్లాకట్టేసుకున్నా
వరే.

చం:- (చదువుతుంది) “౧. భర్త తేనెవ్వడుమాత్రమే
ఇంటి కొచ్చి, భార్యగారిదర్శనంమాత్రమే తోరేవాళ్లు భర్తకి
ప్రతికూలురు గనక, వాళ్లకి, అప్పట్లో భార్య స్వాగతం
ఇయ్యరాదు.”

శా:- తేకపోతే వాడు తనకి వ్యాధి అంటూ మొదలెడ
తాడు మరి.

చం:- (చదువుతుంది) “౬. ఈకాలంలో ఏదీడారికే జరగదు
గనక, ఇతరులదగ్గిరించి భార్య బహుమతులు వుచ్చుకో
కూడదు.”

శా:- బహుమతీ అంటే ఒకరకం బజానాగనక.

చం:- (చదువుతుంది) “౭. ఇంట్లో రాతపని యావత్తూ
భర్తే చూడడం కర్తవ్యంగనక, సిరా కాగితమూ కలమూ
మొదలైనవి భార్య స్వాధీనంలో ఉండరాదు.”

శా:- పెసలూ చాకూకుడా ఉండకూడదు.

చం:- (చదువుతుంది) “౮. నాగరికనభ లనబడే తుంటరికల
యికలలోనే అమాయిక భర్తలమీద చాటుకుట్రలు వేన్నడం
జరుగుతుంది గనక, భార్య నభలకివెళ్లరాదు.”

శా:- ప్రతిదానినీ కూడా పంపించకూడదు.

చం:- (చదువుతుంది) "ఓ. భాగ్యశ్రీ జూదంపనికిరాను."

శా:- ఇక చాల్లే. ఆక అవన్నీ చివరదాకా చదువుకో. వాటిల్లో విశేషార్థాలూ సూక్ష్మార్థాలూ నీకు తరవాత బోధ పరుస్తాను. నా కిప్పుడు ఓవని ఉన్న నంగతి జ్ఞాపకంపచ్చింది. ఇప్పుడే వస్తాను. లోపలి కెళ్లు.

(చంద్రప్రభ ఎకమనుష్యుని వెళ్లిపోతుంది. రెండవ తెర పడుతుంది.)

శా:- (రెండవ తెర పడతూండగా కుడిమూలకి నమ్మగ్గి మించి, అప్పుడే కుడిఎడరకించి నడ్డిని చేతులు పెట్టుకునివచ్చి) ఈ నడ్డిధులన్నీ రాసిందిమనమే. అమూల్యకురాలు గనక చదవ మంటేచదివింది. మరోమరో మాయలాడిఅయితే ఈకాయితం నా మొహం మీద దాఖలుచేసేది. ఈపిల్లని పెల్లాడ్డమే పెల్లాడ్డం. మైనలూంటిది, నా దాష్టంపచ్చిన రూపంలోకియారు చేసుకుంటాను. నేను ఊల్లో లేకపోడంవల్ల కొంచెం ప్రమాదంలో పడిపోయింది. మరి ప్రమాదాలు రానియ్యను. తెలియని ఘటంగనక నిమిషంలో చెప్పగలిగాను. తెలిసిన జంతువైతే చెప్పనియ్యదు సరిగదా నన్ను ఓంబాయ్ చేస్తుంది... ఇక, మన యువకుడు! వీడింకా ఏం జేస్తున్నాడో గ్రహిస్తాను. మనవాళ్ల దగ్గర రహస్యాలు దాగుతాయీ! వాడే చెబుతాడు.... (ఎడమఎడరకేసి చూసి)... ఇకగో, ఇల్లావస్తున్నాడు నా కోసమే గావును!

నీ:- (ఎడమఎడరనించి వచ్చి) మీకోసమే వెళ్లివచ్చాను. పనుస్కారం.

శా:- నమస్కారం! ఈలాంఛనాలు ఎందుకయ్యా పరిచయస్థులకీ! ఏమైంది నీయత్నం! అప్పుడు నే నేదో ఆలోచనలో ఉన్నాను. జయమేనా!

నీ:- ఏం జయమండీ, వ్యాపారం పాడైంది.

శా:- అయ్యో, పాపం.

నీ:- నాప్రియురాలి యజమానిట ఊర్పించి వచ్చాడు.

శా:- ఎంత కర్కం వచ్చిందీ!

నీ:- పైగా ప్రాబుధం, వాడి కిదంతా తెలిసిపోయింది.

శా:- ఇంక త్వరగా ఎల్లా తెలిసిందయ్యా!

నీ:- ఎమో! వేళప్రకారం ఇందాకా పెళ్లైనది! ఎవరో నా మొహం బద్దలయ్యేట్టు ఫెడీమని తలుచేశారు.

శా:- నీ మొహం బద్దలయ్యేట్టు!

నీ:- అవునండీ, నా మొహమే...

శా:- తలుపు ఫెడీమని వెయ్యడం చాలా మోటుగా ఉంది.

నీ:- నేను మాట్లాడదాం అనుకుంటే 'యజమాని వచ్చారు, ఫో' అన్నారు.

శా:- పాపం తలుపు తియ్యనేలేదూ!

నీ:- లేదు. పైగా, ఆ అమ్మాయి కిటికీలోంచి, కోపంగా, వామిద ఓ రాయి గిరివతుండండీ!

శా:- (ఆశ్చర్యంతోలాగ) ఏమిటి! రాయా!

నీ:- మరేనండీ, చిన్నరాయి కాదు, మంచి విల్లవైన రాయి. ఆవిడ నా కిచ్చిన స్వాగతం అది.

శా:- ఔర వెరివాదా! నీ అవస్థ మానే నాకు జాతీ
స్తాందే!

నీ:- ఆ యజమాని రావడం నాకు విషమించిందండీ!

శా:- నీకు లెక్కేమిటి! ఎకో ఉపాయం చూడు.

నీ:- వాడు ఘట్టి కావలా పెట్టాడాండీ, దాన్ని మించి
పోయే ఎత్తు వెయ్యాలండీ!

శా:- నీకు ఊణం. ఆ అమ్మాయి నిన్ను ప్రేమిస్తోందిగా!

నీ:- నిశ్చయంగా.

శా:- అందుకనే నీ రొట్టి నీతిలో వడుతుంది.

నీ:- అనుకుంటున్నాను.

శా:- బెడ్డదెబ్బలెళ్ళేమిటమ్మా, అదోఁఫలోక్తీ! అందులో
ఆశ్చర్యం ఏముందీ!

నీ:- నిజమేనండీ, ఆ యజమానే అల్లా చెయించి ఉంటాడు,
అందులో ఆశ్చర్యమేమిటిగాని, నాకు ఆశ్చర్యం వేసిన విషయం
మూత్రం మరోటి ఉంది.

శా:- (కతూహలం లేనట్టు యాదాలాభంగా) ఆ ఆశ్చర్య
మేమిటయ్యోయ్!

నీ:- ప్రేమ పెద్ద గురువుగావును, ప్రేమ ఊణంలో ప్రకృతి
పరివర్తన తెస్తుందిగావును, ప్రేమ అద్భుతాలు జరుపుతుంది
గావును, ప్రేమవల్ల బుద్ధులు దాకలూ, భీములు శూరులూ,
అధములు ఉత్తములూ, ముగ్ధులు ప్రౌఢలూ అవుతారు
గావును...

శా:- గావును గావును గావును... ఏమిటిప్పుడూ!

నీ:- అట్లు ఎంతేసిందా, కిటిలోకి వచ్చి, నన్ను చూసి, “నవ్వు చెప్పేది నాకు తెలుసులే. ఇదుగో పుచ్చుగో నా సమాధానం” అనే మాటలు అంటూ ఒక రాయి గిరవలే సిందండీ. అది నా కాళ్లదగ్గర పడింది. ఆరాకి... ఓ ప్రేమ జాబూ... కట్టేసిఉంది.

శా:- (కళ్లు తేలేసి) ఆ ఆ ఆ.

నీ:- పరమాశ్చర్యం కాదండీ! ప్రేమ హృదయాన్ని మార్చదండీ! బద్ధిని నిశితం చెయ్యదండీ! చెప్పండి ఏమంటారు! మీరు ఈ రాజిజాబు న్యవహారం మెచ్చుకోయా? ఆ యజమాని హస్తాస్పదుడు కాలేదూ! (అని నవ్వుతాడు)

శా:- (బలవంతంగా నవ్వుతూ) ఆ చాలా హస్తాస్పదుడైనాడు.

నీ:- అబ్బ, ఇంతకంటే ఏముంటుంది బాగు నవ్వండి! ఆ అతిజాగ్రత యజమాని తన పద్ధతులవల్లే తను అమాయకపు స్త్రీనిం గిచ్చిన పిల్లచేతే దగాపడుతున్నాడు. ఇది ఒకట్రోక మైన సాక్షాన్యం కాదండీ! తల్చుకుంటేనే నాకు నవ్వుస్తోంది. మీరు బాగా నవ్వండి!

శా:- ఊహించాలి. నేనూ లెగనవ్వుతున్నాను. ఇదుగో. (అని నవ్వు కనపరిచి ఆగి) చాలా! (అని హాస్ హాస్ అని నవ్వి ఆగి) సరా! (అని తలకుక్కించి హిష్టా అని ఆగుతాడు).

నీ:- సరే. నా ఆంతర్యం మీ రెరుగుదురు కాబట్టి ఆ

అమాయకపు ప్రేమలేఖ మీకు వినిపిస్తా నుండండి. (అని లేఖ పైకి తీస్తా.)

శా:- (తనలో) రాయడం నేరపద్ధతులు మతంవల్లు విన్నారు కారు. వెళ్లి వాళ్లని చంపాలి.

నీ:- (కిత్తనం చదువుతాడు) “రాయడంగాకు ఎవరూ నేర్పలేదు నేనే నేర్చుకున్నాను. నాకు ఏమీ తెలియదు. ఇది రాయడం తప్ప ఒక్క ఎరగను. నా హృదయాన్ని విప్పిచెప్పే మాటలు నాకు లేవు. నీన్ను ద్వేషించాలిట! ఆపని నేను చేయ లేను. నీలోనే నా జీవితం నాకు కనపడింది. యువకులు మోస గిస్తారట. కాని నువ్వు మోసగాడవు కావు. నీ మాటలు నిజము, నువ్వు నిజము. నీ మాట నిజము కాకపోతే దుష్టం వితిమిరి నేను మరణిస్తాను”

శా:- ఆరేటక్కరి భడివా! (అని దగ్గుతాడు)

నీ:- ఏమిటంటున్నారు!

శా:- నేనా, అబ్బే, ఏం లేదూ. ఊరికే దగ్గొస్తే దగ్గు తున్నాను.

నీ:- చూశాగా! ఇంత నిష్కల్మషమైన హృదయ ప్రకటన ఎక్కడైనా చూడగలంబండి అనలూ! ఇటువంటి పవిత్రాత్మని అజ్ఞానాంధకారంలో పడేసి ఉంచడం తలవంపు కాదండీ! కాని, ప్రేమ ఉదయించి ఆ అంధకారాన్ని పటాపంచలు చేయడం మొదలెట్టింది లెండి. ఏ దేవుడుదయవల్లో నేను నేగి ఆ యజమాని పశువు, ఆ మోటజంతువు, ఆ వరమతుంటరి, ఆ రాతి

రాడీ, ఆ పూర్ణమూర్తుకు, ఆ సరస్వతీకి...

శా:- సెలవు సెలవు! వస్తాను.

నీ:- అంత అతాత్మగా పోతున్నారే!

శా:- ఒక అర్జంటు పని జ్ఞాపకం వచ్చింది, వెళ్ళాలి.

నీ:- కొంచెం ఉండండి అబ్బా, నాకు సలహా చెప్పండి. ఆయింటికి నెల్లడం ఎల్లా? మొదట ఒక ముసలిచాన్ని వంపించాను. అది నాలుగు రోజులకిందట చచ్చిపోయింది.

శా:- అబ్బ! ఏవో ఉపాయం దాన్నే అడుక్కుంటున్నా! (అనేక తొందరగా కుడిఎదరనించి వెళ్లిపోతాడు)

నీ:- సెలవ్. ఏమీ తోచకపోతే, మీరున్నారగా, మళ్ళీ మీ దగ్గరికే వస్తాను. (అని ఎడమఎదరికి నిష్క్రమిస్తాడు)

4 వ రంగం

శాసయ్య ఇల్లు.

శా:- (కుడిఎదరినించి వచ్చి కుప్పీమీద కూచుని, కొంచెం ఆలోచించి, కుడిఎదరకేనే తిరిగి) ఏంరా! మాలోకం!

మా:- చిత్తం. (అంటూ కుడిఎదరినించి వస్తాడు)

శా:- మరి అక్కడికి త్వరగా వెళ్లు. నేనింకకిముందే వెళ్ళొచ్చాను.

మా:- ఇదిగో వెడతానండి.

శా:- అక్కడ బాగ్ రైరోయ్.

మా:- మీకు చూడ న్నంగాని, మళ్ళీ చెప్పాలండి!

శా:- మెత్తపడి వాడికిగాని ప్రవేశం ఇప్పించావా...

మా:- ఛఛా. అల్లాంటివని ఎప్పుడూ చెయ్యనంది.

శా:- నా గౌరవం పోతుందిన్నీ.

మా:- నాకు మాత్రం అగౌరవం కాదండీ! అల్లాంటి పనే, బుర్రపోవాలిగాని!

శా:- తప్పుడు పని చేసి వాడికి సాయం చేశావా, నిన్ను జనం చంపేస్తారు. చంపేస్తే, ఇడుగో ఆ వెధవా అంటారు.

మా:- అంత బుద్ధిలేనివాణ్ణి కాను, బాబూ.

శా:- అయితే, వాడే ఒక వేళ వస్తే, నువ్వేం జెయ్యాలో ఆ సాతం జ్ఞాపకం ఉందా?

మా:- ఓ. పక్కలాగ జ్ఞాపకం ఉంది.

శా:- ఎదీ ఓసారి అభినయించు చూద్దాం.

మా:- మీరే ఆ అబ్బాయి అనుకుని రండి మరి!

శా:- (లేచి కొంత సర్దుకుని దీనత్వం నటిస్తూ) మాలోకం! మాలోకమోయ్! మాలోకమూ! నాకు సాయం చేసి నా విచారం తగ్గించవోయ్, నన్ను లోపలికి రానీవోయ్!

మా:- (నటిస్తూ—అనవ్యక్తతో) పోపో చవటా! (అని చెదరకుండా తీవిగా నుంచుంటాడు.)

శా:- (నటిస్తూ) సత్వ ఎంతో మంచివాడవురా అబ్బా!

మా:- (నటిస్తూ, చెయి విసిరి) పోవోయ్ గాడిదా!

శా:- (నటిస్తూ) నాకూ మానమర్యాద యిన్నాయి, ఇందులో నీకేమీ చిక్కు కాదోయ్!

మా:- (నటిస్తూ, మనిషిమీదికెళ్లి) నీక్కాదూ చెబు తూంటా! చెప్పుచున్నా తన్నేన, పో!

శా:- (నవ్వుతూ) బాగుంది, బాగుందిరోయ్. (నటిస్తూ) నీకు కనికరం లేకపోతే నా ప్రాణం దక్కదురా మూలోకం!

మా:- అందుకనే ముందు మీయింటికెళ్లి మరీ చచ్చిపో!

శా:- (మెచ్చుతూ) థేమ్! (నటిస్తూ) నేను నీశ్రమ అట్టే పెట్టుకోను. మందే పుచ్చుకో పోనీ! ఇదిగో. (అసి డబ్బు ఇస్తాను) తరవాత చాలా ఇస్తాను.

మా:- (నటిస్తూ - డబ్బు పుచ్చుకుని మనిషిని తోస్తూ) పోతావా పోవురా?

శా:- (నటిస్తూ - కదలడు.)

మా:- (నటిస్తూ - లోపలి కర్ర తెచ్చి) వెళ్లమంటే ఏమిటా నీపైత్యం!

శా:- ఆరే ఆరు చాలు.

మా:- అయ్యగానూ! నేను బాగా అభినయించలేనండీ! నిజంచెప్పండి.

శా:- చాలా బాగా ఉంది గాని, మరి డబ్బు పుచ్చుకో కూడదు. పుచ్చుకున్నావే!

మా:- ఒన్ అదాడి! అక్కడ ఒళ్ళివోటామాత్రం మీరు చెప్పిన పాతం మరిచిపోయానండి. అల్లాయిలే పోనీ మళ్ళీ చేద్దాం రండి.

శా:- వద్దులే నువ్వెళ్లిపో త్వరగా.

మా:- చిత్తం. (అని ఎవరుచుధ్యకి పోతాడు)

శా:- (ఘంటం నడుస్తూ) రిబ్బన్నూ పొడన్నూ నెట్లూ
కుమాల్లూ చీర్లూ సవరాలూ లాటిని అమ్మేవాల్లు ఆ వీధికి
వెళితే వాల్లు ఒకవేళ వేషధాన్లేమో కనిపెట్టడానికి జూన్ని
పెట్టాను. చూద్దాం నంగతి! (ఎవడు ఎవరకేసి చూసి)
ఓహోహో! ఇంగోవీడు మళ్ళీ తయారూ!

నీ:- (ఎడమ ఎవరించి వచ్చి) అయ్యో! నమస్కారం.
(అని కంగారు పడతాడు.)

శా:- చిత్తం. రండి. ఏమల్లా కంగారుగా ఉన్నారు?
ఏమైంది?

నీ:- ఏం చెప్పను! చావు తప్పి కన్ను లొట్టోయింది.
ఇంతల పడ్డాను.

శా:- ఎక్కణ్ణించి!

నీ:- ఆ అమ్మాయి గదిలోంచి. (అని స్థాయిగా కూచుని
చెమట తుడుచుకుంటాడు)

శా:- ఎల్లా?... (తనలో) అయ్యో! గదిలోంచా! ఇహ
బతకనే ప్రభా.

నీ:- మేడమీంచి నాకు సంజ్ఞ చేసింది. దిగి తోటతలుపు
తీసింది.

శా:- (ఆశ్చర్యంగా) అక్కడ జనం లేరు మరి?

నీ:- కంటపడేవాళ్ళు లేరు మరి. అక్కణ్ణించి నన్ను తన
గదిలోకి తీసిగెల్లించి. ఇంతలో పెద్ద చెయ్యలొక్క ఆయజమాని

అవిణ్ణి చూడొచ్చాడుట !

శా:- అం.

సీ:- చటుక్కున నన్ను (దెన్నులు పెట్టేచోట ఆ అమ్మాయి దాచేసింది.

శా:- (మెచ్చుకుంటూన్నట్టు నటిస్తూ) అరి దీని లెలివి తగలెయ్యూ !

సీ:- ఆ యజమాని ఎందుకో ఇటూ అటూ పరుగులూ, బారెడేసి నిట్టూర్పులూ, బల్లలు పడదొయ్యడమూ, కుక్కల్ని తన్నడమూ మొదలెట్టాడు. నాడూ పసికట్టి ఉంటాడు. చివరకి పోయాడు. నేనూ ఏర్పాటు చేసేసి వచ్చేశాను.

శా:- ఏమి ఏర్పాటయ్యావ్ !

సీ:- నేనాపిల్లని అక్కణ్ణించి తీసుకుపోతానండీ. మీరుతప్ప ఇక్కడ నాకు ముఖ్యులు లేరు, నంసి. రాత్రి పన్నెండంటికి వెళ్ళి నంజ్జగా మూడు సార్లు నకిలిస్తాను.

శా:- నువ్వే !

సీ:- మరే ప్రభ కిటికీ తీసి విచ్చెన వేస్తుంది. నేను ఎక్కి లోపలికి వెడతాను. వెంటనే దిగివచ్చి (చిటిగ వేసి, పోతాం అన్నట్టు కళ్లమూతతో నూచిస్తాడు) ఇదీ ఎత్తు. నావిజయం మీవిజయంలానే భావించేవారు గనక, ఏం జరిగింది నువ్వీ వచ్చి మీతో చెబుతాను. ప్రస్తుతం సెలవ్. వెళ్ళి ఏర్పాట్లు చూసుకోవాలి. (అని లేచి, ఎడమ ఎడరకి పోతాడు)

శా:- ఓరే! నాచేత అవనిందలు పడకుండా ఇంత

వరకు వభర్తా చాటలేదు. ఆ అవస్థ పెళ్లికి పూర్వమే నాకు వట్టింది. కాని, నా అవస్థలో ఓ విశేషం ఉంది. ఏమిటంటే: ఈ పడుచుకుంక తన గర్భ శత్రువునైన నేనే తనకి అంతరంగమిత్తుణ్ణి అనుకుంటున్నాడు. తన శార్యసిధానం యావత్తు నాలో స్వయంగా చెబుతున్నాడు. నేనూ తయారై చూస్తాను. నీకు దాని మనస్సు లాగేకాదు. నేను దాని శరీరం ఆపేస్తాను.

(ఎడమఎడరనించి వరయ్య వస్తాడు)

న:- (లోపల్నించి) ఏమిడోయ్, శ్రీ అరుణాచలంగారు!

కా:- (అటు చూసి) ఆం రా, కూర్చో!

న:- కసి పెట్టుకున్నావుగావును, భోజనానికి రద్దామా?

కా:- నే నీపూట ఉపోవ్యం.

న:- నన్ను భోజనానికి రమ్మన్నావ్, ఏమిటి వికారం!

కా:- క్షమించు, నేను కొంత ఆలోచన చేసుకోవాలి.

న:- పోనీ, నీపెళ్లి రేపేనా?

కా:- నీపెళ్లి గురించి నీకు బాధ ఎందుకు పోదూ!

న:- ఊల్లోవాల్ల తప్పుడుపల్లన్నీ నవ్వు గ్రంథం చెయ్యలేదూ! అల్లానే.

కా:- సరేలేస్తూ, నాదారి వేరు.

న:- అల్లానా! పోనీ, పిల్లని చూపించు, చూపిస్తాన్నావ్.

కా:- అన్నాను అనడం. అంటేమాత్రం? ఇప్పుడు అభిప్రాయం మారింది.

స:- నన్ను కూడా నన్నువా!

శా:- చచ్చుకేంగాని, జాగర్ర ఎందుకేనా మంచిది.

స:- ఏ ధోరణి ఇల్లా మారిందే!

శా:- వ్యక్తుల్ని బట్టి మారతూంటుంది.

స:- నేను పూర్వవ్యక్తి కేగా!

శా:- స్యక్తి పూర్వవ్యక్తి అయినా, కాలం మారదు మరీ!

స:- అంటే నంబంధం బెకిపోయిందా?

శా:- ఛస్తే బెకిపోదు. నా చేతిలోది ఎక్కడికి పోతుందీ!

స:- ఎమో, ఎందు చెప్పగలదూ!... పోస్తే ఏమైతే పాపమవుతుంటే, నువ్వు ఆచారి భర్తృమాత్రంకాకు.

శా:- కాను. నేను ఎంత చెడ్డా ఆచారి భర్తృకంటే పై చెయ్యగానే ఉంటాను.

స:- ఉండవు ఒకేవిషయం ఎల్లప్పుడూ ఆలోచించేవాడు ఆవిషయంకంటే నీచుడే!

శా:- కాదు, సత్యవాది.

స:- అల్లూ! అంటే ఆ సత్యవాదికి తమ ఉండదూ, పోనీ!

శా:- సరిసరి. చంపేస్తున్నావే, ఎక్కడోగానీ! ఆచారిత్వం పాపం. పాపాన్ని నేను ఏకుతాను.

స:- నా అభిప్రాయం వేరు... నువ్వు ఆలోచించుకో పాపం. నేవ్వుతాను అనుభవం! (అని ఎకమ ఎదరికి పోతాడు)

శా:- (ఎకమ ఎదరికి చూస్తూ) ఎక్కపోయి రమ్మన్నాను.

వీణ్ణీ! ఇటువంటి విషయాలు తెలియని వాళ్లతోతప్ప వాడించ కూడదు!

మా:- (ఎకమమధ్యించి వచ్చి) అయ్యగాయ! పురోహితుడు వచ్చాడండీ!

శా:- రేపు కనపడనును. చెప్పిరా.

మా:- చిత్తం. (అని ఎకమమధ్యకి వెళ్లి అప్పుడే వస్తాడు)

శా:- ఒరేయ్! ఇల్లారా! (అని రహస్యంగా) ఈవేళ తాత్రీ వాడొచ్చి, నిచ్చనమీదా, చంద్రవధనీ లేవదీయకు పోతాట్ర! (అభివయస్తూ) లావాటి క్షరతో, వాణ్ణీ, పైచివర మెట్టమీది కక్కేసరికి, నవ్వు, ఏకలి!

(మా:- ఓ.) వాణ్ణి చాచగొట్టేస్తాను. చూద్దురుగాని, అబ్బడితిబాబా!

శా:- అబ్బడితిబాబా ఎక్కడ చేస్తావ్?

మా:- ఎక్కడేమిటండీ, వాడి బుర్రమీదే!

శా:- వద్దవద్దు. అబ్బడితిబాబాకి వీపే మంచిరంగం. ఇంకా ఆలోచిద్దాం, రా. (అని ఇద్దరూ కుడిఎడకి పోతారు.)

ప వ ర ం గం

శాసయ్య ఇల్లు : కుడిఎడరకేసి రెండు

కుర్చీ లుంటాయి.

శా:- (తొందరగా ఎడమ ఎడరనించి వస్తూ తన వెనకాతే

వస్తూన్న మాలోకంకేసి తిరిగి) హా! నా ప్రాణంమీదకి
తెచ్చావురా, నాలుగాయి చెచ్చినాడా! వాణ్ణి బుర్రమీద
కొట్టకురా అంటే, వాడి బుర్ర బద్దలుకొట్టి వాణ్ణి చంపే
కావుగదా!

మా:--(భయంతో) నే నేం జేశానండీ, మీరు చెప్పినట్టే
కొట్టానూ!

కా:--నీ కార్థం! నాడి బుర్ర వచ్చడిచేశావు, వాడు
మాటలేకుండా గరించి ఉరుకున్నాడు. ఇప్పుడు నా కేయిటి
దారి! నన్ను ఎట్టుగుంటారు. (వెళ్ళు బిగించి) బుర్రమీద
కాదురా కొట్టడమూ (వాడి వీపుమీద కొడుతూ) వీపు
మీదరా (మళ్ళీ కొడుతూ) వీపుమీదరా అని (మళ్ళీ కొడుతూ)
ఎన్నిసార్లు (మళ్ళీ కొడుతూ) హెన్నిసార్లు చెప్పానూ! (ఆగి)
బుర్రశూన్యం వీనుగ!

మా:--(కొంచెం ఏడుస్తూ) నేను వాడి వీపుమీదేనండీ
కొడలా, వాడు బుర్రకాశాడు గావునూ!

కా:--మరి నోరు ముయ్! తెల్లారొస్తోంది. నువ్వు ఆ
మేకదగ్గరే ఉండు. నాపని ఆఖరే ఇహను. వెళ్ళు. ఆ కర్ర
ఇక్కడ తగలేసి మరీ వెళ్ళు.

మా:--(కర్ర కుడిఎడర వడేసి వచ్చి, ఎడమ ఎడరకి
పోతాడు)

కా:--(కూచు:) ఔర! కసి ఎల్లా పడిమించిందీ! వాళ్ళ
నాన్నకుడా వస్తాడుగావును. అకస్మాత్తుగా ఈ వార్త వింటే

అత డేమవుతాడో! నా శేం రాసిందో!

(వడినప్పుడు ఒకటి రెండు చోట్ల ఒళ్ళు కొట్టుకుపోగా కట్టిన కట్టలో మెల్లిగా ఎడమమూలనించి నీహారం వస్తాడు)

నీ:- (వస్తూ) ఏమందోయ్!

తా:- ఎవరదీ! (అని లేస్తాడు)

నీ:- నేను నీహారాన్ని. మీకోసమే. మీరింత పెందరాళే తేచారే!

తా:- (తవలో) ఇదేమిటి దైవమా! ఏ డెల్లాబతికాడో! కలా, యక్షిణి! (వైకి) రా. కూచో, కూచో.

నీ:- కొంచెం బాధగా ఉందండీ. నాయత్నం అంతా నిర్వ ఛగ్నం అయిపోయి...

తా:- అల్లానా పాపం!

నీ:-...నట్టు కనిపించి, చివరకి చట్టున నెగ్గిందండీ!

తా:- (నవ్వు ముహూం పోయి) హోరీ నీఅదృష్టం కాలా! అల్లా ఎల్లా జరిగిందీ!

నీ:- నామెత్తు నాశత్రువుకి ఎల్లానో తెలిసింది గావును, నన్ను కొట్టడానికి జనాన్ని పెట్టాడు. నిచ్చిన ఉంది. నేను పైకంటా ఎక్కేసరికి అనుంతంగా కర్రలు లేచాయి. నాకు తారెత్తి శాల్వారి కిందడ్డాను. ఒళ్ళుకొంచెం కొట్టుకుపోతేంగా నండి, నిచ్చినకి తగిలాయి గాని నాకు ఒళ్ళికర్రదెబ్బ తగలేదు. నేను కిందడి మరి లేవలేదు.

తా:- చిత్రంగా ఉందే!

సి:- కరదెబ్బలనజే నేను గతిచాసని వాళ్ళు గనగనలు మొనలెట్టారు. ఆ చీట్లోనే వచ్చి నన్ను చూశారు. నేను శవంపాత్ర అభిషేకించాను.

శా:- మరి, అంతేగాని నవ్వు చచ్చిపోలేదా?

సి:- అనుకున్నానగాని, మానేశాను.

శా:- ఏం?

సి:- సీమాలాన్నే అంటే సీమాలాన్నే అనుకుంటూ అంతా పోయారు. కాకలావాళ్ళు అతకిముందే జారిపోయారు. నేను చచ్చెయ్యనా, లేక లేచి వచ్చెయ్యనా అనుకుంటూంటే ఓ చిత్రం జరిగింది.

శా:- ఏమిటా చిత్రం?

సి:- కొట్టడాని కొచ్చినవాళ్ళ గనగనలు విని, నే పోయాననుకుని, నే పడ్డచోటికి చంద్రవళ వచ్చింది. నే పోలేదని గ్రహించి ఆనందించింది. ఇకమరి అక్కడ ఉండకపోడం నిశ్చయించుకుని నాతో వచ్చేసింది. తీసుకొచ్చాను.

శా:- (చిరునవ్వుతో) చాలా బాగా చేశావ్. ఇప్పుడక్కడుంది, పాపం!

సి:- (ఎడమమూల చూపించి) ఇక్కడే అవతల నుంచో మని నేను లోపలికి వచ్చాను. మీవల్ల ఓసాయం కావాలి,

శా:- ఏం సాయం?

సి:- ఆ అమ్మాయి లేచిరావడం అల్లరి వద్దనేదాకా అవిణ్ణి మీయిట్లో ఉంచాలి క్షేమంగా.

శా:-- నిన్ను గురించి నేనుకదా అల్లరిపడనా! పోనీ, అల్లానే. తీసుగురా, నీకు ఉపకారం అవుతుంటే వద్దనడం ఎందుకూ!

నీ:-- అమ్మయ్య! తీసుగురానాండి!

శా:-- తక్షణం. నేను మాట అన్నానంటే, మరి తిరిగిపోడం అసమాయితం లేదు.

నీ:-- చిత్తం. (అని ఎడమమూలకి పరిగెడతాడు)

శా:-- ఔర! అర్పస్తానికి కళాకళలు. అదృష్టం ఈమాత్రమేనా కలిసాస్తూంటే చెప్పద్దు.

(అని మొహమూ చేతులూ కప్పుకుని మధ్య ఎడరకుడికి తిరిగి నుంచుంటాడు. ఎడమఎడరనించి ప్రభ వచ్చి, ఎడమకి తిరుగుతుంది. వెనకాల నీహారంవస్తాడు. అక్కడే ఆగి ప్రభ నీహారంతో మాట్లాడుతుంది)

చం:-- నువ్వు వెళ్లిపోతావా?

నీ:-- ప్రభా! ఇప్పుడు నువ్వు నాతో ఉంటే మనకి చిక్కు ఆయనతో వెళ్ళు.

శా:-- (జరిగి, ఎడమకి తిరిగిఉన్న ప్రభయొక్క కుడిచేయి వట్టుగుంటాడు)

చం:-- (కుడికి తిరక్కుండానే) త్వరగా రామరీ!

నీ:-- రాకుండా ఉండగలనా!

శా:-- (ప్రభ చేయి లాగుతాడు)

చం:-- (అటు తిరక్కుండానే) ఉండు. అల్లా లాగేస్తావేం? (నీహారంతో) నేను వెళ్లడం ఎవరో ఎరగని మనస్సితోనా?

నీ:- భయం లేదు. ఆయన నా తండ్రిలాంటివాడు. నీ పోతాను. వెళ్లండి. (అని ఎడమఎడరకి పోతాడు)

కా:- (ప్రభుని కుడివేపుకి రెండంగలు నడిపించి, అగి) శ్రీమంగా ఉండేచోటికి రా! (ముసుగుతీసేసి) నన్ను గుడువా?

చం:- అయ్యో! నువ్వా? (అని ఎడమఎడరకేసి చూస్తుంది)

కా:- ఓసి స్వామిద్రోహురాలా! మొహం చల్లకనా అటు చూస్తున్నావ్!... ఎంత అమాయకత్వం నడించావ్!... “అలమ్మాయిని ఎక్కడనా చెయించారో లేకపోతే చక్కించారో కనుక్కోండి” అని అడగడమూనూ (చెయ్యి ఇటూ అటూ విసిరికరలా తివ్వతూ) ఉత్తరాలూ లేచిపోడాలూనా! ఏకత్తినేర్పించే నీ కీవిద్యలూ! ఏమి ధైర్యం, ఏమి తెగింపు! ఎంత అవిశ్వాసం, ఎంత స్మృతఘ్నత! పాలోసి పాముచెంచానే!

చం:- మీ రల్లా కోప్పడతా రెండుకూ!

కా:- అవునవును. కోప్పడక మరి ముద్దెట్టుగోమన్నావా!

చం:- నేను మీకేమీ హాని చెయ్యలేదే!

కా:- నువ్వు నాతో ఉన్నట్టే ఉండి, కుర్రకుంకతో లేచి పోడం నాకు హాని కాదూ!

చం:- అతడు నన్ను తన భార్యగా ఉండమన్నాడు. మీరు చెప్పిన ప్రకారం, దోషం పోవడంనిమిత్తం, పెళ్లికి ఒప్పుకున్నాను.

కా:- సరిసరి. పెళ్లంటే నాతో పెళ్లి అని నీతో స్పష్టంగా చెప్పానుగా!

చం:- కాని, మన్లోమాట! నాకు భర్తగా అతడుండడం

నా కిష్టంగాని మీరుండడం కాదు.

శా:- ఏం, నేనేమన్నా (మీదికెళ్లి చేతులుగిన్నా) నీ నత్తి మీద రాయెత్తానా, వాడు దింపాడా?

చం:- మీరు పెళ్లంటే చిహ్నా, బాధా, దేమ్యంతాన్నారు. అతడు పెళ్లంటే సౌఖ్యం అసిపించేట్టు ఉన్నాడు.

శా:- (అనూయతో) ఏడిశాడు, కుంకాక్షిగాడు!... అయితే, వాడంటే నీకు ప్రేమగావును స్వాపం.

చం:- ఆవును, అందులో తప్పేముందీ?

శా:- ఆసంగతి నాతో చెప్పడానికి నీకు గుండెఎల్లా వచ్చిందీ అని.

చం:- సత్యం అయినప్పుడు ఎందుకు చెప్పకూడదూ అని.

శా:- ఓసీ భ్రష్టా! ను వ్నల్లా తప్పుకు ప్రేమ ప్రేమించుచుంటే మరీ!

చం:- ఎందుకు కూడదూ! అతన్నీ చూసినంతరవాతగాని, నాకు ఆ ధోరణిలేదు. ఆమాటే తెలియదు.

శా:- ఆయినా సరే, నీకోరిక తప్ప.

చం:- సంతోషం ఇచ్చే కోరిక తప్ప అనేవారెవరూ?

శా:- (చికాకుగా) నీ సంతోషం సంతకెల్లా, నా కది కోప కారణం కాదుటే మరీ. చంపేస్తున్నా వెక్కడో గానీ.

చం:- మధ్య మీ కెందుకూ కోపం!

శా:- అరే! మీకు కోపం ఎందుకంటావేమిట! మరి ఈ విషయంలో నాకు కోపం లేకపోతే ఇహ నెవడి కుంటుండే

వట్లవాడికి! ... నరేగాని ఒక వంగతి చెప్ప. నీకు నామీద
కోరికేలేదా?

చం:- మీమీదేనా?

శా:- అవును.

చం:- ఎం జెయ్యనూ,... లేదు.

శా:- చీమంలైనా లేదూ?

చం:- చీమకాల్మలైనా లేదు. అబద్ధం ఆడమన్నారా!

శా:- ఓసి తుంటరి పొగరుబోతమ్మా! (నొక్కి నొక్కి
మాట్లాడతూ) ఎందుకు లేదే నీకు ప్రేమనామీదా?

చం:- బాగుందండోయ్. అది నేనెల్లా చెప్పనూ! నేను
మిమ్మల్ని ప్రేమించే ధోరణి మీలో లేదు. మీరుకూడా
అల్లాంటి ధోరణి కనపరచకపోయారా! ఎవ రొద్దన్నారూ!

శా:- అల్లాంటి ధోరణి కనపరచడానికే కాట్టే. ఇన్నేళ్ల
వించీ నిన్ను గురించి నాశ్రమా!

భర:- అయితే ఈవిషయంలో అతిడే ఎక్కువ తెలిసిపో
వాడు. అతడు ఏశ్రమా లేకుండానే ప్రేమించాడు.

శా:- (తనలో) ఓరి దీని సమాధానాలు తగలబోయాయ్!
ఆ, నన్ను తకాయించేస్తోంది. అమాయక స్త్రీ కదా ఈవిష
యంలో అఖండ పండితుడికంటే ఎక్కువ వాదిస్తుంది గావును.
(పైకి) అయితే ఓసి వాదమ్మా! ఇంతకాలం నేను నిన్ను పెంచి
సొమ్ము పెచ్చించుతా, వాడికోసమా!

చం:- సొమ్మా! అత డిచ్చేస్తాడు అలాపైనల్లో.

శా:- (తనలో) హరి! చూశారా, చూశారా! ఎల్లా చెప్పియ్యగలదో! (పైకి) సొమ్ముకాక ఇంకా బోలెడున్నాయి నే న్నీకిచ్చినవి. (వల్లు బిగించి తక్కువ) ఆ వెల్లానే టక్కుల తిక్కు!

చం:- ఆవన్నీ కలిపి మీ రనుకున్నంత విలవడండవ్.

శా:- బాల్యంనొంది నీకు ఇప్పించిన ప్రినింగు!

చం:- ఆవుచు, అజ్ఞానంలో! ఎల్ల కాలమూ ఆల్లాడిపోనా!

శా:- ఉండకు. వాడితో లేచిపోయి విద్యలు నేర్చుకో!

చం:- తప్పకుండా. ఇంతవరకు నేర్పిందతడే. అతడితో నే నెక్కవ ఋణంఉన్నాను, మీకుకంటే.

శా:- ఇల్లాంటి పెడనరపు నమాధానాలకి నిన్ను చెంప తోడి న్నే ఎవరు నీకు దిక్కు!

చం:- ఆ ప్రజ్ఞకూడా చూపెట్టండి.

శా:- (కళ్ళు మూసుకుని కుడిచేత్తో తన నుదురు పట్టు గుని ఒక లిప్త ఆలోచన నటించి) ప్రభా! ఇంతవరకు అయిన జేదో అయింది. గతానికి నిన్ను క్షమించాను. అదంతా జర గనట్టే. ఇక నన్ను ప్రేమించు. (చిరునవ్వుతో) నాక్షమనిబట్టి నా ప్రేమవై శాల్యం కొల్చుకో! నేను సంతోషంగా ఉండడం నీ కిష్టంలేదూ?

చం:- ఎంతమాటా! మీకూ సంతోషం కలగవలసిందే అని కోరతాను.

శా:- అయితే, (నిట్టూర్పు విడిచి) నానిట్టూర్పుచూడు,

నా దీనత్వం గమనించు. ఆ మంత్రగాణ్ణిమాని, నాతో ఉండు. నిన్ను ఆదరించడమే కాదు శిరసావహిస్తాను. నాప్రేమకి దాఖలా ఏం కావాలోచెప్పు. ఏడవమంటే ఏడుస్తాను. మొత్తు గోమంటే మొత్తుగుంటాను. జుట్టు వీళ్ళోమంటే తల కోడి గుడ్డలూగ చేసేనుగుంటాను. చావమంటే నవ్వుతూ పొడుచు గుంటాను. నీ మీద అదీ నాప్రేమ.

చం:- ఆగం డాగండి. మీ ఉపన్యాసం నా హృదయాన్ని స్పృశించనేనా లేదు. నీహారం ఒళ్ళి మాటతో నా హృదయాన్ని పిల్లిమంత్రాలు వెయించాడు.

శా:-నలే, మరి చాలు. నను. ఆ కొట్లోకినను. (అని కుడి మధ్యకి చూపిస్తాడు) నిన్ను మరో దేశంలో ఉండే మతానికి పంపేస్తాను.

చం:- దిక్కులు చూడకండా తిన్నగా కుడిమధ్యకి వెళుతుంది)

మా:- (గబగబా ఎడమఎడరనించి వచ్చి) అయ్యగారూ! ఆ చంద్రప్రభా, ఆ శవమూ లేచి పోయారండీ!

శా:- ఖంగారువడకు. ప్రేభ ఇక్కడుందిలే. నువ్వెళ్ళి శకటం తయారుచేయించు, ప్రభని పంపించేద్దాం.

మా:- (ఎడమఎడరకి వెళుతూ) చిత్తం!

నీ:- (ఎడమ మధ్యనించి దిగాలువడి నడుస్తూవచ్చి) విన్నారా, శానయ్యగారూ!

శా:- ఏం ఏం? ఏం జరిగింది?

నీ:- నా కష్టం అంతా నేలపాలైంది. మా నాన్న వచ్చాడు.

శా:- ఎరీ, ఆయ నెక్కడున్నారూ?

నీ:- ఇల్లానే వస్తారు. ఉండండి, నా మాట వినండి, ఇక్కడికి వదో ముఖ్యమైన పనిమీద వస్తారని రాశా రన్నానే, అదేముటో తెలుసా?

శా:- ఏమిటి?

నీ:- నాకు ఆయన ఒక సంబంధం కుదిర్చాడట. తన న్నే హితుడైన సంతోషంగారి కూతురేట అపిల్ల. వాడూ వచ్చాడు.

శా:- సన్నం జెయ్యమంటావ్, అందుకని!

నీ:- ఆ సంబంధం నాకు తప్పిపోయేట్టు చెయ్యాలి, మీరు, మా నాన్నతో చెప్పి!

శా:- అంతేనా?

నీ:- అంతే.

శా:- అయితే నిమిషం.

నీ:- ఈ చంద్రవ్రభ విషయం మా నాన్న దగ్గర రానియ్యకండి.

శా:- అల్లానే.

నీ:- (ఎడమ ఎదరకి చూసి) వాళ్లొస్తున్నట్టున్నారూ. ఇల్లారండి, మా నాన్నని లొంగదీసే ఉపాయం చెబుతాను.

(కుడి ఎదరకి శాసయ్యా, నీహారమూ పెడతారు)

న:- (ఎడమ ఎదరనించి వచ్చి తన వెనకాల వస్తూన్న

కాటయ్య, నంతోషంగార్లతో) ఇదేనండి, వారిల్లూ.

కా:-ఇదే. మరే. జ్ఞాపకం వచ్చింది. సరే! నంతోషం గారూ! ఈ సరయ్య మీ బావమరిదని ఎవరు చెప్పారూ?

సం:-ఎవరూ చెప్పలేదు. నా భార్యకీ ఇతనికి ఉన్న మొహం పోలికవల్ల నేనే పోల్చుకున్నాను.

స:-పోల్చి వెంటనే మా సోదరి మరణవార్త చెప్పారు.

సం:-అది భరించితిరవలసిందేగదా! కాని, దైవకృపవల్ల ఓక్క కూతురు ఉన్నది. ఆ పిల్లనే వీరి అబ్బాయి కియ్య నిశ్చయించింది.

స:-మీకు కూతురా! నాకు తెలియదే!

సం:-(కాటయ్యని ఉద్దేశించి) వారు చెబుతారు.

(కుడిఎడఁసంచి కానయ్యా, నీహారమూ వస్తారు)

కా:-(కాటయ్యతో) ఇమగో కాటయ్య గారూ! జ్ఞేహమా?

కా:-చిత్తం.

కా:-రండి. ఎంతసేపైంది వచ్చి!

కా:-ఇప్పుడిప్పుడే.

కా:-మనం కలిసి కొంతకాలం అయింది.

కా:-మరే. మేం ఇక్కడి కొచ్చిన పని ఏమిటంటే!

కా:-తెలుసు తెలుసు.

కా:-అల్లానా! అయితే మరీ మంచిదీ. చిక్కే లేదు.

కా:-చిక్కు. కొంచెం ఉంది. మీవాడు ఈవరకే ఓపిల్లని

వ్యయంగా ఎత్తుకున్నాడు. మీరు తెచ్చిన సంబంధం అతనికి అనవసరం. కాని, నన్నడిగితే, మీరు కుదిర్చిన పిల్లనే అతనికి ముద్దెట్టి, అతనిరోగం పెండ్లాళే కుదర్చండి.

సీ:-(తనలో) ఓరి ద్రోహీ !

స:-ఫలానాసంబంధం నా కొద్దు మొద్రో అనేవాళ్లకి ఆ సంబంధమే రుద్దడం అధర్మం.

కా:-ఒన్ ! తండ్రిమాట కొడుకు పాటించకపోడం అంత కంటే అధర్మం.

కా:-అంతవర కెందుకు అగండి. మాకుగ్రాడు నామాట విడంవూచీ వాది !

కా:-అల్లా అన్నారు, బాగుంది.

కా:-మీరన్నప్రకారమే చేస్తామండి, కానయ్యగారూ !

స:-కానయ్యగారు కాదండి, అరుణాచలంగారనాలి ఇప్పుడు.

కా:-పోనీ, అల్లానే అందాం.

సీ:-ఓరి బాబో, కానయ్యగారే అరుణాచలంగారా ! చాలా నాటకం అయిందే !

కా:- (నీహరంకేసి) అదిరా అబ్బాయి రహస్యం ! (తీవ్రంగా) మరి చూడు నాప్రథ. ఏమండోయ్ ! మీవాడి పెల్లి తక్షణం చే సెయ్యండి.

కా:-మేం కోరేదీ అదే ! మీదే తరవాయి.

కా:-(త్రోచక) నాతరవాయేమిటి !

కా:-పెల్లికూతుర్ని పిలిపించండి.

శా:-అదేమిటి!

కా:-మేం ఇక్కడి కొచ్చిన పని మీరు ఎరుగుదుం అన్నారే!

శా:-(ఆశ్చర్యంతో) ఏమిటి ఎరుగుండడం!

కా:-వినండి. ఈ సంతోషంగారికి సరయ్య సోదరివల్ల గాంధర్వంలో ఓ పిల్ల పుట్టింది. ఆ పిల్ల మీదగ్గి రుంది.

శా:-(తెల్లపోయి) నాదగ్గిరా!

కా:-అవును.

న:-ఆశ్చర్యంగా ఉండే!

కా:-మొదట ఆపిల్లని రహస్యంగా ఓ వల్లెటూరిఅమ్మకి ఇచ్చేశారు. తరవాత వీరూ, భార్య విదేశంలో ఉద్యోగానికి వెళ్లారు. అక్కడ వీరి భార్య గతించింది. వీరిటీవల వచ్చేశారు. పిల్లని గురించి ఆ అమ్మని కనుక్కుంటే మీరు కొనుక్కున్నారని చెప్పింది.

న:- అమాయకపు చంద్రవ్రథ నా మేనగోడలా! సంతోషమే.

కా:-ఆ అమ్మనికూడా ఖచ్చిచ్చి ఈయన రప్పించారు. కావలిస్తే వచ్చి ఋజువుచేస్తుంది.

శా:-(నిశ్చేష్టుడవుతాడు)

న:-శానయ్యా! నీబాధ నాకు తెలుసు. కాని, నువ్వు ఆడారిభర్తవు అపడం తప్పిపోయింది. ఈదెబ్బతో నువ్వు పెళ్లే మానే సెయ్.

శా :- (తన ఆశయాలన్నీ ఆకస్మాత్తుగా అడుగంటి పోడంవల్ల విచారం ఆవుగోలేక, గుప్పిట్లు పట్టి, ఒక చెయ్యి విడిచి ఒక చేత్తో కళ్లు కప్పెట్టుకుంటూ, తల ఆడించుతూ, ఇటూ అటూ తూలుతూ, పక్క చెక్కలకి కొట్టుకుంటూ ఎడమ ఎదరకి నిమ్మిమిస్తాడు)

నీ :- (కుడిమధ్యకి తిరిగి) చంద్రప్రభా! (అని కేకేసి అటువెళ్లి చంద్రప్రభని తీసుగొచ్చి, సంతోషంగారితో) ఇదుగోనండి మీ అమ్మాయి!

నం :- (ప్రభతో) అమ్మా! రా

చం :- నాయనా, సమస్యారం.

న :- శానయ్యగారి కృషికి బహుమతీ ఇయ్యాలి.

నీ :- బహుమతీమూట దేవుడికి తెలుసు, ఆయన దగ్గర నేను ఒదులుపుచ్చుకున్న వందా తీర్చాలి ముందా.

న :- అంతకంటే ముందు అన్నీ మన మేలు కోసమే చేస్తూండే దేవుణ్ణి ఆరాధించాలి!

(కాటయ్య చంద్రప్రభ చెయ్యి, సంతోషం నీహారం చెయ్యి పట్టుకుని కలుపుతూండగా, ఎడమఎదరనించి ఈలా, చిటిగెలూవేసి ఆడతూ మాలోకం వెనకాలే వెడుతూండగా తెరపడుతుంది)

పూర్వ రంగం

[ఈ ఆట ఆల్ ఇండియా రేడియో షాడౌన్ కేంద్రం నుండి
5-6-1945 తేదీన మొదటి పర్యాయం ప్రసరింపబడింది]

పాత్రలు:

కానయ్య.....(తండ్రి)

నరళ.....(కూతురు)

మాలోకం.....(నాథుడు)

సువర్ణం.....(వరుడు)

ధన్ }
మన్ }.....(నాటు షాకర్లు)

[ప్రసారకులు: భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు, కె. సరోజిని,
మగ్గిరాల సత్యనారాయణరావు, జోళ్ళుల సత్యనారాయణ,
పాలకుమ్మి వీరభద్రేశ్వరరావు, వై. ప్రసాద్]

1 వ రంగం

(శాసన్య ఇంటి వీధిగది - చిన్నబల్లా కొన్ని కుర్చీలూ -
LF నింది శాసన్య వచ్చి పచారు చేస్తాడు)

శా:-అబ్బ! ఏదో ఓటి ఏదో ఓటి వస్తూనే ఉంటుంది. చిత్త ఖోభ! బతిగున్న ప్రతీనామా చచ్చేదాకా బతిగి తీరాలి, దిక్కుమాలి చెర!! సరి, బతగాలంటే భుక్తి, ఆ భుక్తి కోసం డబ్బూ, ఆ డబ్బుగురించి నౌఖరీ తప్పవుగదా! పొట్ట కూటికి నౌఖరీ తప్పనప్పుడు వ్యక్తి అందులో కూరుకు పోవలిసిందేగాని, ఇవతలకి రావడానికి వీలుండదు. ఇక, నా నౌఖరీ వంటిదాల్లో చావడానికి కుడా సెలవు, ముందుగానే మంజూరు కావాలి. ఇహ, నా కుటుంబానికి చెందిన విడి వ్యక్తుల్నిగురించి నేను యధావిధిగా ఆలోచన చెయ్యడానికి నాకు తీరుబడి ఎక్కడోస్తుందీ! అబ్బబ్బ! తండ్రికి వచ్చిపడే విషమనమన్యలలో కల్లా గడ్డురకం, కూతుళ్లని గురించిన విషమన్యలు. మా సరళ మాకు ఒక్కగాని ఒక్కపిల్ల! నేను తండ్రినిగనక చెబితే బడాయనుకుంటారేమోఅని చెబుతుండను గానీ, - విద్యావినయాల్లో, ఆటపాటల్లో, అందచందాల్లో, మా సరళని చెప్పి మరోర్ని చెప్పాలి. మా చిన్ని సరళ ప్రతి నిత్యమూ కలకలలాడుతుండే మహా లక్ష్మి! అలాంటి రత్నం లాంటి పిల్లకి అరాత్తుగా తగనియస్తే పట్టుకుంది. ఆనుస్తే వయినం అది చెప్పదు,ఇవతలవాళ్లకి తోచదు. ఏమే కూతూ

మా:- అయ్య (అంటూ LM నించి వచ్చి) చిత్తం!

శా:- ఎంశేస్తున్నావ్?

మా:- వొడ్డో పువ్వులతోస్తున్నానండి. ఏమండీ!

శా:- ఎమీలేదు. ఎవరోవచ్చి వెళ్ళారు. వీధిగేటు తలుపు
వేసిరా. (అని RM కేసి చూపిస్తాడు)

మా:- చిత్తం. ఇందాకానే వేశానండి.

శా:- ఓరి, అసాధ్యుడవే! వెళ్లివవార్ని చూశావా?

మా:- చిత్తం. మీ అన్నగారి అమ్మాయండి. నరేగానండి
అయ్యగారూ! రొండుమూడు రోజుల్నించి తమవగ్గిరికి చాలా
మంది వస్తున్నారు, వీరంతా బాకీలతోవమేనాండీ!

శా:- కాదు కాదు. వేరే ఒక ముఖ్యమైన పనిమీద.

మా:- అయితే నాకు తెలుసునండి.

శా:- ఏడిశావ్. తెలిస్తే చెప్పి మరీ.

మా:- ఏమండండీ! అమ్మాయిగారిని గురించి మీరు
వారిని నలహ అడుగుతూ ఉండి ఉండాలి.

శా:- ఓరి వీనుగా, నిజమే. నీకెల్లా తెలిసిందిరా!

మా:- నిజం చెప్పనాండీ!

శా:- చెప్పు!

మా:- మీ మొహంకేసి చూడ్డంతోటే తెలుస్తోందండి.
పైగా మీరు ఒక్కరూ కూచుని అమ్మాయిగార్ని గురించి పైకి
మాట్లాడు కంటూంటారుగా!

శా:- నీ మొహం ఈద్దా, నిజమేరా, ఇట్టికనిపెట్టావ్. నల

హాలు ఇవ్వడానికొచ్చిన వాళ్లలోనూ ... మామేనగోడలు ఒకరై. మామేనగోడల్ని అడిగితే ఏమండా...

మా:- మీమేనగోడలుంటే బజారువక్క వీధి డాబాలో ఆవిడేనాండీ!

శా:- అవును.

మా:- అయితే ఆవిడేమండో నే చెప్పేస్తానండీ. అమ్మాయి గారికి వజ్రాలూ రత్నాలూ కొనిపెడితే ఈవ్యాధి పోతుంది అని చెప్పిఉండాలి.

శా:- (కులుకుతూ) ఓరి సీజోన్యం మండా, రైతురా! నవ్వు ఇది ఎల్లా చెప్పగలిగావ్?

మా:- ఆవిడ భర్త వజ్రాల వ్యాసారం చేస్తాడు. ఆ సలహా మీరు వింటే వాళ్లకి లాభం.

శా:- అవునోయ్, నాకతోచలేదు. నాన్నేహితు డొక డొచ్చాడు. ఆయనంటాడూ, ఈ వ్యాధి తగ్గిపోవాలంటే మంచి మంచి బొమ్మలూ చిత్రాలూ కొని అమ్మాయిగది అలంకరించమంటాడు.

మా:- ఒన్. అదాండీ! ఆయన బొమ్మలు రాస్తాడుగావును. డెల్లటంటేడుగావును.

శా:- మరేరోయ్! ఇంకా, మా పొరుగువారి అమ్మాయిని సలహా అడిగాను. అడిగితే, ఆ పిల్ల అంది, వెనక మీనరళ ఒక యువకుణ్ణి ప్రేమించిందీ, సరళని అతడికిచ్చి పెళ్లిచేస్తే, సరళ వ్యాధిపోతుంది, అంది - మాఆవిడ అన్నట్టే!

మా:- ఈనలహా బాగానే ఉందండి, నా అభిప్రాయంలో.

శా:- బాగుందీ! నీమొహం నీకేంతెలునూ! విను. ఆ అమ్మాయికి మరో కొత్త గొప్ప వాడిమీద మక్కువగావును, వాడికి మన సరళ మీద అభిప్రాయంగావును! అందుకని పాతవాడికి మన సరళని ముడతెట్టేస్తే, కొత్తవాడు తనకి మిగుల్తాడుగదా అని, ఆపిల్లగోల!

మా:- నిజమేనండోయ్! నలహా ఇచ్చేవారికి ఏరూపం గానో లాభం ఉండని నలహా పుట్టడమే కష్టం

శా:- మరేమిటనుకున్నావ్. సరి, ఇందాకా మా అన్నగారి అమ్మాయి వచ్చింది. ఆ అమ్మాయి అంటుందీ - “సరళకి పెళ్ళి అసలు కూడదూ! సరళ శరీరతత్వం - సున్నితమూ, కోమలమూనూ! పెళ్ళిగనక అయి, కానుపుగనక వచ్చిందా, సరళ పరలోకానికి టిక్కెట్టు కొనుక్కుందన్న మాటేనూ, అందుకని సరళకి ఈమామూలు సంసారావరణ తప్పించి సన్యాసిని మతంలోపేరువెయ్యిస్తే దాని తత్వానికి అనుకూలిస్తుంది!” అని.

మా:- అదేం నలహా అంటి, దిక్కుమాలి నలహా!

శా:- ఎందుకేమిటి! సరళ సన్యాసిస్తే నా ఆస్తికి వార సత్వం తనదేకదా అని! ఇట్లాంటి పాడునలహాలన్నీ వాళ్ల వాళ్ల వీపుల్ని కొట్టేసి, వాళ్లని శీఘ్రంగా సాగనంపేశాను. నాజాకు నలహాలయొక్క దురుద్దేశాలు ఇల్లా ఉంటాయి!

మా:- మరి?

శా:- మరా! (LB కేసి చూపించి) అదుగో, సరళ

వస్తాంది. నువ్వెళ్ళిపో, కొంచెం నేచు! (అని RM కేసి చూపిస్తాడు)

మా:- చిత్తం (అని వెళ్ళిపోతాడు)

శా:- అమ్మా! సరళా!

స:- (నిట్టూర్పులు)

శా:- అమ్మాయి! రా! ఎల్లా ఉన్నావ్! పంట్లో ఒళ్ళు రవ్వ సరిగా ఉందా! అదే దుఖ్ఖమూ అదే విచారమూ అయి పోయిందేమీ! ఏమొద్దిపడ్డదే కూతరా, కాస్త, చెప్పి పారెయ్యనే నాతోటి - చెప్పవూ, త్వరగా చెప్పు - పిచ్చి పిల్లా, వెరితల్లి - చూడు, నేను నాన్నని కాదమ్మామరీ! చెప్పు భయంలేదమ్మా, చెప్పయ్, మాట్లాడవేమీ! పోన్లేవే అమ్మా! నీ వగనచూస్తే నాకు మతిపోతోందే! చెప్పవమ్మా మహారాజా! చెప్పు! ఈసంస్కారం రాసు ప్రాణపోకటగా ఉండే బాబూ! ఎందుకూ అంత పరధ్యానంతో ఉన్నావ్! కాస్తంత కారణం చెప్పేశావా, నీ విచారం తొలగించడానికి నేను చెయ్యండి ఉండదు. పోన్లేవే అబ్బా, ఇహ నేను మట్టుకి చస్తానా ఏమిటి!

స:- (ఏమీ మాట్లాడదు)

శా:- మరోరికి మల్లే డ్రెస్సు అదీ నీకు లేదనా? కొత్త రకం వజ్రాలూ అవీ కొనుక్కోవాలనా?

స:- ఊ నాలు ఊ

శా:- కాదూ! నాకపోతే నీగదిలోకి తగ్గ బొమ్మలూ

చిత్రాలూ ఆపి లేవనా?

న:- ఊ హూ ఊ

శా:- అదీ కాదూ! మరేమీలే నీ యిల్లు బంగారం గానూ! పోనీ ఫిడెలుగిడెలు లాంటిది వాయిస్తూ పాటగీట లాంటిది నేర్చుకోవాలనా?

న:- ఊ హూ ఊ... (నిట్టూర్పు)

శా:- అనికుడా కాదూ! అల్లాయిలే నన్ను చంపవే తీరి పోతుంది, నుభ్యరంగానూ! పోనీ, ఎవడేనా కుర్రకుంక మీదికి మనస్సుపోయి, వాణ్ణిగాని పెళ్లాడాలని ఆలోచన చేస్తున్నావా అంటే...

న:- ఊ

శా:- (వినిపించుకోకుండా) నీ అంత చదువుకున్నది, అమాంతంగా, ఆరీతిగా చెయ్యదుగదా! అందుకని కారణం అదీకాదు.

మా:- (RM నించి వచ్చి) అయ్యగారండీ!

శా:- ఏమిరా, ఎందుకూ?

మా:- మీలోనం ఎవరేనా వచ్చారేమో, చూసిరానా అండీ!

శా:- అబ్బిద్దేదు. నువ్వుచూస్తేగాని రారా ఏమిటి, బోడివి.

మా:- (మెల్లిగా) అయ్యగారండీ అమ్మాయిగారి విచారానికి కారణం తెలుసుకున్నారా అండీ.

శా:- ఎమో, నా బుర్ర పాడవుతోంది.

మా:- (మెల్లిగా) పోనీ, నేను అడగనా అండి, నాతోగాని చెబుతారేమో!

కా:- నీ మొహం! నాతో ఇంత చెప్పింది, నీతో ఇక చెబుతుంది. తిక్కతిరిగేదాకా ఊరుకుంటే సరి! ఇల్లాంటివాట్లకింటే! (ఈనడింపు నవ్వు)

మా:- (మెల్లిగా) కాదండి. మీ రూరుకోండి నే అడుగుతాను (గట్టిగా) సరళమ్మగారూ! ఏమిటండి, ఈ కోపం! ఆశ్చర్యంగా ఉంది. చెప్పియ్యండి. నాన్నగారూ నేనూ తబ్బిబ్బు పడిపోతున్నాం. చెప్పండి! మీరు కోరుకోడమూ, నాన్నగారు కాదనడమూ, ఉంటుందా? ఏం కావలిస్తే అది తెస్తాం అన్నారుగా! మీచిత్తం వచ్చినట్టు కోరుకోమని మీకో స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చారుగా! మీరు పికార్లుమానుకున్నారు, పార్టీలుమానుకున్నారు. ఎవరేనా మీ మనస్సుకి బాధ కలిగించారా, లేక మీ మనస్సు ఒదులుచ్చుకున్నారా! లేక, మీ మనస్సు హరించారా?...ఆ అడుగో...

స:- (నిట్టూర్పు)

మా:- మీ మొఖంలో తెలుస్తోంది. నిజం చెప్పండి. ఎవరో అబ్బాయి లేదా? అతణ్ణి తెచ్చి మీ నాన్న మీకు పెల్లి చేస్తే బాగుంటుందని మీరు మనస్సులో రహస్యలోచన చేసుకోటంలేదా? ఆ...దాచకండి! నిజం దాగుతుందిటండి! ఆ మాట పైకి అనెయ్యక ఇన్ని వేమాలెందుకమ్మా, తల్లీ! (కానయ్యతో) కిటుకు తెలిసి పోయిందండి, అయ్యగారూ!

కా:- ఇంత పెరితనం అయితే, నేను నరళతో మాట అట్లు...

న:- నాన్నా ! నా మనస్సులో కోరిక పైకి...

కా:- ఊహకో, నీమీమండే ఆపేక్షంతా చంపుకున్నాను...

న:- నేనూ...

కా:- పెంచి పెద్దదాన్ని చేసి నందుకు, తగ్గ శాస్త్రవేదాదు, మెట్టుకి...

మా:- అదికాదండి, అయ్యగారు !

కా:- నాకు నిజంగా చాలాకోపం వచ్చింది, ఇంకావస్తోంది కుడానూ !

న:- కాదు, నాన్నా

కా:- ఇల్లాంటి వాళ్ళని వినిపించుకోవాలి కుడానూ !...

మా:- అయ్యగారూ !

కా:- గ్రంథ సాంకురాలు బయల్దేరింది...

న:- మరి !

కా:- కృతఘ్నురాలు...

న:- నన్నా

కా:- చదువుకుంటే మాత్రం, వ్యాధి పైకి చెప్పకుండా కాల్పుకుతిస్తోంది మరిను !...

మా:- అమ్మా ! అమ్మాయి కోరుకునేది భర్తనిట.

కా:- పరమ అసహ్యం వేసింది, రోతపుట్టింది.

మా:- అమ్మాయికి భర్త కావాలిట

శా:- అందుకని నీకూనాకూ చెల్లు అనేస్తాను

మా:- అమ్మాయికి భర్త కావాలిట

శా:- నా కూతురుకాదు, బేవారనురాలు పొమ్మంటాను

మా:- భర్తట, భర్త, భర్త

శా:- ఒక్క వాళ్ళం వినను, ఒక్కమాటవినను, ఒక్క అక్షరం వినను - మనస్సు చిట్టం కట్టింది - పోతాను. (అని RM కి వెళ్ళిపోతాడు) దూరంగా చక్కాపోతాను. (వెళ్ళి పోతాడు)

మా:- చూశారాంకి, సరళమ్మగారు! విషమించుకోనివాళ్ళ చెముడు అసలు చెముడుకంటే అన్యాయం.

న:- దానికేంకాని, నేను అసలునంగితి చెప్పాల్సికపోడం తప్పే, మొదట్లోనే చెప్పేసి ఉండవలసింది.

మా:- పోనీ, యధార్థం నాతో చెప్పారు కారే, మీ నిమిత్తం నాప్రాణం అర్పిస్తాను కదమ్మా!

న:- మా పొరుగమ్మాయితో చెప్పానుగా! ఆ అమ్మాయి నలహ మానాన్న విన్నాడు.

మా:- మీ అమ్మగారితో చెప్పిచూశారా?

న:- డబ్బూ దర్జా దర్పం హోదా తీవ్ తెక్కు- ఉంటేనే గాని ఏనరణ్ణి ఏనరుణ్ణి ఆవిడమెచ్చదు అసన్నీఉంటే నరుడు ఏనరుడైనా వానరుడైనా ఫర్వాలేదుట. అందువల్ల నేకోరుకునే వరుడు ఆవిడికి నచ్చడని, నేను గ్రహించి ఆవిడతో చెప్పలేను.

మా:- అమ్మా! మీ వరుడు నువ్వర్లం గారేనా?

న:- బోర పిడుగా! ఎల్లా గ్రహించావ్?

మా:- మీరు పైని చెప్పిన లక్షణాలులేకుండా విద్యా విషయం సౌశీల్యం గురించి పేరుమోసినవాడు ఆయనే గనక!

న:- ఆయన మనస్సు నాకు తెలియదు. నన్ను ఆయన స్వీకరిస్తారో లేదో! చదువుకున్న కాలంలో ముఖపరిచయమే కాని, మాటేనా ఆడలేదు.

మా:- అమ్మా! వారిపూచీనాది. సరళమ్మగారి గురించి నా తెలివిధారపోస్తాను.

న:- నీ మాట నరే, ధైర్యమే. నాన్న...

మా:- నాన్నా లేదు ఏమీలేదు, ఊరుకోండి. సవ్యమైన వ్యాపారం నాన్న గారుమాత్రం ఎల్లాకాదంటారండీ! ఆయన మీ చిన్న వృషాదలాగ ఇవ్వడుమీమీద అధార్బీ ఎల్లా చెయ్యగలరండీ! పెళ్లి మీకే కదండీ! మీరు ప్రాజ్ఞులు, మీ పెళ్లి నిమిత్తం మీకు ఓటు ఉండద్దూ! తక్కిన వాళ్లకి ఓటుందుకూ? పోనీ, తక్కిన వాళ్లకి ఏ పాతిక ఓటో వరక ఓటో ఉంటే ఉండచ్చు గాని, నిండు ఓటు కూడదు. నిండు ఓటు మీ కుండడం న్యాయం! ఉందుకూ! నేను చిన్న ఎత్తువేసి నాన్నగార్ని గమ్మత్తు చేసేస్తాను. మీరు మీ నుస్తీ, కొంచెంజోరుగా అభినయించండి. ఇవతల వాళ్ల మాటలు వినిపించవట్టు కూడా నటించండి.

న:- చువ్వు?

మా:- నేనా ఎల్లాగో వడ్డి మొత్తుగుని మీ నిమిత్తం వైద్యుల్ని తెప్పించి, మీ నుస్తీ కుదర్చగల వైద్యుడు ఈయనే

అని చెప్పి, ఏమాసిగలోపడి సువర్ణగారిని తీసుకొస్తాను.

స:- ఆలస్యం కాకూడదు. ఆలస్యం అయితే మా అమ్మ ఏదో తనికి నచ్చిన సంబంధం మూటకట్టుకుని చక్కావస్తుంది.

మా:- ఆలస్యం క్షణంకూడా ఉండదండి. నావ్యాపారం అంతా చిటిగెల మీద నడుస్తుంది.

స:- మానాన్నగారికి కోపం తెప్పించకూడదు సుమా!

మా:- నాన్నగారికి మిక్కిలి అంగీకారంగా ఉండేట్టు, వారి కళ్లముందే గ్రంథం నడిపిస్తాం, చూడండి. మీరు వెళ్లి లోపల హాలులో వదుకోండి. వీధిగేటు దగ్గరిగా వేసేసి, ఆర్పిచారి వక్కగా మెట్లమీదపడి ఆయన లోపలికి రావడం కనిపెట్టి దీర్ఘాలు మొదలెడతాను. వెళ్లండి.

స:- సరే. జాగ్రత్త. (నరళ LM కీ, మాలోకం RM కీ పోతారు)

తెర

2 వ రంగం

(రెండవ తెర ఎదట)

కా:- అబ్బ! తలకాయీ వొంచుకుని పోతుందాం అనుకుంటూనే మళ్ళీ ఏదో ఓటి వస్తూనే ఉంటూంటుంది. గేటు వేసుంది. తలుపు వేసేసింది. సరళ లోపలికెళ్లివట్టుంది. ఇందాకా మాలోక మేకాకుండా సరళకూడా వెళ్లికావాలి

అన్న మాట నాకు నవ్వుగా వినిపిస్తూన్నా, తక్షణ సమాధానం చెప్పలేకా, చెప్పగలిగినా దానికి తక్షణాచరణ వీల్లేకా, విచిపించనట్టు నటించాను. ఎల్లానూ ఊరుకోవలసినవాణ్ణి. పెళ్లి అవసరం, పిల్లనోటంటి చినికుడా ఊరుకున్నాననే కంటే వినక ఊరుకున్నాననుకోడం ఎక్కువ గడుసుదనం! పెళ్లి గురించి పిల్లంటే తొందర వడచ్చు; గాని తల్లిదండ్రులు ఎంత నిదానించాలి! పిల్లదాని తొందరకీ తల్లిదండ్రుల నిదానానికీ సాయుగన్యం కుదరాలంటే ఆలన్యం కాకమాస్తుదా? సంవత్సర మాత్రం ఉంటే చాలకే ఊరగాయి వెయ్యడానికే బోలెడు ఆరాలు తీసేవాళ్లుంటారే! అలాంటప్పుడు కల కాలమూ నిలవ వలసిన సమ్యేకనం చేసేటప్పుడు ఎంతతటవటాయించాలి! వివాహం అనేది ఛట్టున ఎల్లా! అన్ని ధరలతో పాటూ పెళ్లి కట్నపు కిలరలుకుడా మూడునాలుగు రెట్లు పెరిగిపోయాయి గదా! దీనికి ఓకంట్రోలూ దిబ్బా ఉండాలని ఎవళ్లూ ఆలోచించ రాయ్రి! అయినా సరే, డబ్బు ఎల్లానో తెచ్చాం అనుకోండి. వరుడుమాట! పిల్లకంటే ఎక్కువ కాకపోతే అదే పాయె, పిల్లతో నమానంగా నేనా వరుడుకి విద్య ఉండద్దూ, నమానంగా వయస్సు ఉండద్దూ, నమానంగా కలగోత్రాలూ, నామరూపాలూ, పనిపాటలూ ఉండద్దూ! అలాంటి వరుడు దేశంలో ఉండడే! డబ్బెట్టివగ తయారు చెయించినట్టు డబ్బెట్టి పరుణ్ణి కూడా తయారు చెయించగలమా! మొగ్గల్లో ఆరీతి సంస్కారం లేందే అలాంటి వరుళ్లు ఎల్లాఉంటారు? ఉంటే

గదా దొరకడం. ఒకవేళ ఏనూటికో కోటికో ఓడు ఉంటూన్నా. వాడూ వాణ్ణి అంతవాణ్ణిగా చేసినవాళ్ల నాన్నా కలిసి తాటిచెట్టక్కి మొవ్వులో కూచుంటారు. అల్లాంటివాణ్ణి కుడా దింపిమనం తేగలిగినా వాడు పిల్లకి సచ్చుతాడో సచ్చడో! మరతులు హెచ్చిన కొద్దీ ఫలితం తగ్గిపోతుంది. మా పిల్ల ను స్త్రీ కదరడంతోటే దాని వివాహం సంగతి, నా చెయ్యి ఎల్లానూ దాటిపోయింది గనక, దాని ఇష్టం అంటాను. ధైర్యంగా అదేచేసుకుంటుంది. కాని, పెద్ద భయం ఏమిటంటే ఇల్లాంటి వాళ్ళంతా తలోదారీ తొక్కుతున్నారు. సుగాత్రి తుంటర్ని చెట్టపట్టింది, మరో అమ్మాయి సుముఖుట అక్షరశూన్యడికి అంకితం అయిపోయింది, నుకేళి ఒక జంతువు లాంటి వాణ్ణి నెత్తిమీదకి తెచ్చుకుంది, నునేత్రి భార్యా పిల్లలూ గలవాణ్ణి చూసుకుంది, నుకర్ణి ఒక వరహినుడితో నృతిగలిపింది. ఒక నుహసి సవ్వలపాలైంది, ఒక నుదంతి రచ్చ కెక్కి గడ్డికరిచింది, ఒక నుహ : విదేశీయుణ్ణి వీడనచేసింది, మరొక నురుచి వివాహం విసర్జించింది. అయితే, మా పిల్ల నిదానంవేరు! అల్లా ఒళ్ళినాటికి చెయ్యదు. సరే సరే. ఆ గోవంతా ఇప్పణ్ణిచీ ఎందుకూ! ఈను స్త్రీ సమ్మతించిన తరువాత ఆ ఘట్టం ఎల్లానూ ఉండనే ఉంది. — అ. అ. ఏదో ఏడుపు విసిపిస్తోంది! మాలోకం గొంతిగే! (అని LF కి సమ్మతి మించగా, రెండవ తెర లేస్తుంది. LM నించి మళ్ళీ వెంటనే వస్తూ RM ని R. కేసి తిరిగి, ఏడుస్తూన్న మాలోకాన్ని

చూసి) ఏదో జరిగింది, ఏదో జరిగింది! వీరు తెగ ఏడుస్తున్నాడు. నేను ఇందాకా అమ్మాయిని అంత కోప్పడకుండా ఉండవలసింది.

మా:- అయ్యో, ఎంత కర్కశుడీ! ఎంత అపత్తు మీద పడ్డదీ! మా అయ్యగారు ఎంత దౌర్భాగ్యులోకదా!

శా:- (LM నించి మెల్లిగా విచారంగా RM కేసి జరుగుతూ) ఏమిటి చెప్పా వీడి దోరణీ!

మా:- మా అయ్యగారు ఏమవుతారో కదా ఈ వార్తవినే నాకీ!

శా:- (కంగారుగా) వార్త ఏమటో!

మా:- అయ్యో, చిట్టికల్లిగారూ, అయ్యో అయ్యో (అని కుసిల్లి బారుమంటాడు)

శా:- వాయ్యో హయ్యో, కొంప పడిపోయింది.

మా:- అయ్యో (అని చీతాడు)

శా:- (నలుకుతూ). మాలోకం!

మా:- కర్కశం ఎవరు తప్పించ గలూ?

శా:- (కొంచెం గట్టిగా) మాలోకం!

మా:- ఎంత ప్రమాదం!

శా:- (ఏడుస్తూ మరీగట్టిగా) మాలోక మోయ్!

మా:- ఏమి దురదృష్టం!

శా:- (బిగించినపళ్లతో దీర్ఘాలుగా) ఒరేయి! ఇట్లా చూడవేమిరోయ్!

మా:- అయ్య అయ్య, వచ్చారాండి?

శా:- ఆ. ఏమిటి!

మా:- మరండి! (అని గుటకేస్తాడు)

శా:- (విచారంతో) వంక తేమిటో. తేల్పరా నీదుంపలెగా!

మా:- సరళమ్మగారండి.

శా:- (చాలా రకాలుగా ఏడుస్తూ) అయ్యో, అయ్యో!

మా:- అదేం ఏడుపండి, మరీనూ! ఎవరేనా నవ్వుతారూ!

శా:- (ఊంచెంతాపీగా) అయితే మరి చెప్పు త్వరగా!

మా:- అమ్మాయిగారు, మీకు ఎదురాడలేక, మీ దారుణ కోపం తట్టుకోలేక, అమాంతంగా తన గదిలోకి వెళ్లి, కాలవవేపుండ్ల కిటికీ తెశారు.

శా:- హయ్యో, హయ్యో కూతరా

మా:- ఆవళంగా, నన్ను పిలిచి, “నాన్నగారి కోపం ముందు నే బతకను. నాన్నగారు నన్ను కూతురే కాదంటాం అన్నారు. పోతాను.” అన్నారు.

శా:- (విచారంగా ఏడుస్తూ) కిందికి దూకేసిందిగావును!

మా:- లేదండి అయ్యగారు. నేను ‘అమ్మాయిగారు, అమ్మాయిగారు, వద్దు వద్దు’ అని బతిమాలుకున్నాను. అవిడ మెల్లిగా, కిటికీమూసేసి, దిగి, మంచంమీద పడుకుని, దొర్లి ఏడిచి, మొత్తుగుచి, నోరార్పుగుపోగా, గుడ్లు తేలేసి, కర్రబారి, మూర్ఛిల్లి పోయారు!

శా:- అయ్యో సరళా, అయ్యో అమ్మాయి, నడు నడు.

మూర్ఖే !

మా:-నేను మొహం మీద నీళ్లు కొట్టానండి. తెలివొచ్చింది. కాని, తిరగపెడతూంటుంది. (విచారంగా) ఈ రాత్రి గడవడం శుభమండి, బాబూ !

శా:-అయ్యో! బ్రాచీ ఇప్పిస్తే. సరే. నువ్వెళ్లి పక్క వైద్యుణ్ణి పిలుచురా!

మా:-ఊళ్లోకి ఇటీవలే కొత్తవైద్యుడొచ్చి అవతలవీధులో దిగాడట, ఆయన్ను వెతిగి తీసుకురా నాండి?

శా:-అబ్బ! వెతగడాని కిప్పుడు వ్యవధి ఏదీరా? వెంటనే ఈ పక్క ఇద్దర్లో ఎవరుంటే వార్ని తీసుకువచ్చారా! యోగం!

మా:-పోనీ అల్లానే నండి, మీదిత్తం! (అని RM క వెడతాడు)

శా:- (ఒక్కడూ కంగారుగా పచారుచేస్తూ) నయమే. ఇంత మట్టుకి అదృష్టవంతులమే. సరళేగవక కిటికీలోంచి కిందకి దూకేసి ఉంటే ఈ పాటికొంప గుండం వేసుకు పోయేదిగాని, ఏమన్నా తరవాయి ఉండునా! ఈమూర్ఖ ఎందులోకి దిగుతుందో! ఇదో కొత్తరకం వ్యాధివచ్చి పడింది ఈమధ్య! గొప్ప సంబంధాలకంటూ ఊహా ఎగడకపోతే తల్లిఘటం ఇక్కడ ఉండకూడదూ ఇల్లాంటిప్పుడూ! అబ్బే, ఎందుకుంటుందీ, ఆవిడ అవసరానికి ఉన్నా, అయిన వాళ్లమాట విన్నా, నాకు మరికావలసిందేమిటి! రోగం రొప్పు చేసుకుంటేనే గాని వీల్లేదాయీ. రొప్పు చేసుకున్న కొద్దీ అల్పులు యాగీ.

చేస్తారు. అట్లాంటియాగీ ఉత్తరోత్తా వివాహశయంలో
విషమిస్తుంది. పాశ్చాత్యునూ!

(RM నించి మాలోకం వస్తూ)

మా:-అయ్యగారండి. ఇరుగోనండి.

శా:- (RM కి చూస్తూ) రండి. మా అమ్మాయికి నుస్తీగా
ఉంది. హాలులో ఉంది.

ధన్ మన్:- (RM నించి వచ్చి) మీరిక్కడే ఉండండి మేం
చూసాస్తాం (అని LM కి నడుస్తారు)

శా:- ఒరేయి, అక్కడ చెయ్యకడుక్కోడానికి సబ్బూ
శీట్లు తుడుచుకోడానికి తువ్వాలూ ఉన్నాయి కాదురా!

మా:- చిత్తం. (ధన్ మన్ లు LM కి వెడతారు)

శా:- (మెల్లిగా) ఒరేయ్!

మా:- (మెల్లిగా) అయ్య!

శా:- నువ్వు ఎంతమంది డాక్టర్లని పిలిచి వచ్చావురా?

మా:- ఒక రోజునండి. రెండో ఆయన నేపిల్స్ సమయంలో
మొదటి ఆయనతో మాట్లాడుతున్నారట, నేను 'ఏమండోయ్,
మాయజమాని మిమ్మల్ని తీసుకురమ్మన్నారండి' అన్నాను.
అంతే ఇద్దరూ వచ్చేశారు.

శా:- పోనీలే. ఈ ఇద్దరూ చాలరంటావా?

మా:- ఒక్కమనిషి. పోవడానికి అనలు ఇద్దరుమాత్రం
ఎందుకండీ?

శా:- ఏమిటా, ఏమిటా నేళాకోళం! ఒక ఆలోచన కంటే

రెండు ఆలోచనల జోడింపునయ మేమో అని నేను ఈ ఆదుర్దాలో పోనీ అని ఒప్పుకుంటున్నాను!

మా:--జమీనండి. వైద్యనహాయం లేకుండా పోవడానికి ఆలస్యం అవుతుంది

శా:--ఛ. వాళ్లకి వినపడుతుంది. ఊరుకో! వైద్యంవల్ల పోతారంటూ వేమిటి, పాడుమాటలూ నువ్వునూ!

మా:--నిజమేనండి. మరణం అనేది జ్వరంవల్లా, క్షయవల్లా అజీర్తివల్లా ఎల్లా కలుగుతుందో, వైద్యబాహుళ్యంవల్లా, అల్లానే కలుగుతుంది.

శా:--నిమ్మకాయగా మాట్లాడు. వాళ్లు వింటే చంపేస్తారు.

మా:--అదేనండి, నే అనేమాటాను! మన పిల్లి ఈమధ్య చెట్టు మీంచి వడిందాండీ! అది నోరు మెదవకుండా కాలు కదవకుండా మూడు రోజుల పాటు ఎందుకు బతగ్గలిగిందీ -- పిల్లి వైద్యుల నహాయం లేకపోడంవల్లే! మార్జాలభిషక్కులే గనక ఉంటే, ఒక్క గంటలోవరే ఆ పిల్లిని పిల్లిమంత్రాలు వెయింఛేసి ఉండేవాళ్లు.

శా:--ఘ. చాలాబలు. మరివాక్కు. వాళ్లిల్లా రాగలు.

మా:--అవునండి. వచ్చి, మీ అమ్మాయికి పట్టిన జబ్బు ఒక్క ముక్క తెలియకుండా స్పష్టమైన వింత భాషలో చెబుతారు.

(తలుపు తీసిన చప్పుడు) (ధన్ మన్ LM నించి వస్తారు)

శా:--రండి. ఏమిటి సెలవు?

ధన్:-అయ్యా! రోగిని బాగర్తగా పరక్షించాం.
పందేహం లేకుండా అవిడ దేహంలో అనేక విషాలున్నాయి..

శా:-ఓర! అంత విషమించిందండీ!

మన్:-అనగా, చాలా విషరసాలు అవిడలో ప్రకో-
పించాయి.

శా:-చిత్తం.

మన్:-మేమిద్దరం ఇంకా కొంత కూడబలుక్కుని
చెప్పాలిందీ.

శా:-అల్లానే కానీందీ. ఒరేయి, రెండు కుర్చీలు తెచ్చి
వెయ్!

మా:-చిత్తం (అని LB నించి రెండు కుర్చీలు తెచ్చి
వేస్తాడు)

మన్:-ఎమోయ్, మాలోకం! జ్ఞాపకం ఉందా!

మా:-చిత్తం. తమర్ని మరిచిపోడం తేలికా అండీ!

మన్:-ఆ, వీరిబంధువులింటి దగ్గర కలిశాంకాదూ.
మొన్నా!

మా:-చిత్తం చిత్తం!

మన్:-వారి బండివాడికెల్లా ఉందీ!

మా:-ఇప్పుడేం లేదండీ. వాడు ఆ రోజునే టిక్కెట్టుమ్మ
గున్నాడు.

మన్:-ఎక్కడికీ!

మా:-పైకి.

మన్:- ఛ. అది కేవలం అసాధ్యం

మా:- ఏం అసాధ్యమోకాని, ఆవేశ వాణ్ణి మట్టి చేశారండి మరి!

మన్:- వాడు మరణించడానికి అవకాశంలేదే?

మా:- అయితే మీరే కనుక్కుని తేల్చాలిగాని, నా పట్ల కాదు.

మన్:- వైద్యకారు డన్నదాని ప్రకారం ఆవ్యాధి పద్ధాతుగో రోజునగాని, ఇరవై ఒకటోరోజునగాని, ప్రాణం తీసేస్తుండేగాని ఆ లోపున తీసేయ్యదే?

మా:- బహుశా ఆ సంగతి తెలియక వాడు తొందరపడ్డాడు గావునండి.

ధన్:- సరి, ప్రస్తుతాంశం మేం ఆలోచించాలి. మీరు లోపలికి దయచేయండి.

మా:- నేనూనాండి!

తా:- ఆ (అని వాడు నోరుమూసి తీసుకుపోయినట్టు అభినయించాలి LMకి పోతారు) -- (తలుపుతీసి మళ్ళీ దగ్గరిగా వేసిన చప్పుడు)

ధన్:- (కుర్చీపదటికి లాక్కుని) ఇల్లా కూచోండి, డాక్టర్ హన్

మన్:- చిత్తం, డాక్టర్ ధన్

ధన్:- ఏం చెబుదాం!

మన్:- అబ్బా, ఏదోవోటి చెబుదాం లేస్తూరా! మీరు

రోగులదగ్గరికి ఎల్లా పోతుంటారు!

ధన్:- మీ రెల్లా పోతుంటారు! నడిచా!

మన్:- కాదులండి. మంటెద్దు బండిమీద. తమరిదేం వాహనం!

ధన్:- సైకిలండి. గుర్రాన్ని కుడా ఈ మధ్యకొన్నాను. రోజుకి కొన్ని మైళ్లు తిరగాలి, నేను

మన్:- పని పూర్తిగా ఉండాలి గాని, వెధవ తిరుగుళ్లు తిరగడానికి గుర్రమూ గాడిదా ఎందుకండీ!

ధన్:- మీరు ఆ ట్టే తిరగక్కర్లేదు గావు! వాపం!

మన్:- మీ దయవల్ల చాలమంది నా దగ్గరికే వచ్చేస్తారు. నరే కానండీ, ఆ అలోపతి ఉసూపతీ దెబ్బలాటల్లో, మీది ఏవతుం?

ధన్:- ఏవతికి ఆదిక్కులున్నాయిగాని, నాది హలోపతీ వక్షమే! రోగి పోయినా నరేగాని, అలోపతీలో నబబు గొప్పది!

మన్:- నాకూ నబబు గురించి మా చెడ్డపట్టింపు ఉంది. నలహాలు యథావిధిగా ఉంటేనే గాని నేను ఒప్పును.

శా:- (LM నిండివచ్చి) అయ్యో, సమస్కారం. పిల్లదానికి జొత్తిగా ఇదిగావుంది. సుస్తీఫలానా అని తమరు త్వరగా తేల్చాలి.

ధన్:- మీరు తేల్చండి, డాక్టర్ మన్

మన్:- నేనా, ఎంతమాటా, మీరే తేల్చండి, డాక్టర్ ధన్.

ధన్:-ఆ, తమరు పెద్దలు చెబుదురూ!

మన్:-ఆ, తమరు కుళాగ్రబుద్ధులు, ఉపక్రమిస్తురూ!

ధన్:-బాబుకాదు

మన్:-అయినకాదు!

ధన్:-ఆ మా

మన్:-ఉహ మా

తా:- ఏమండోయ్, మీపట్టెపులకీ మీకూ వరువేరుగా దణ్ణం! మీరు తెమల్చాలి. ఇవతల ఆందోళన గమనించండి.

ధన్, మన్:-అయితే వినండి.

తా:-బేరా! ఒక్కొక్కడే కాసిందయ్యూ, బాగానేకుదిరిందిమీళం, ఇద్దరూ ఇద్దరే!

ధన్:-అయితేముందు నే చెబుతున్నాను, కాసోండి. మీ అమ్మాయిను నీ రక్తోష్ణత! రక్తపరిహారం చేస్తే నేగాని మీపిల్ల జీవించదు.

మన్:- మరి నామాట వినండి. ఆవిడ తత్వంలో రసాలు వృద్ధై కుల్లి పోయినాయి. విరేచనభేది ఇవ్వాలి.

ధన్:- భేదిఇస్తే ఏమండోయ్, భేదిస్తే ఆ అమ్మాయి బతకదు.

మన్:- రక్తపరిహారంచేస్తే ఆ అమ్మాయి ఉండదు.

ధన్:- నీ సాండిత్యానికి చాలా సంతోషించాంలే, డాక్టర్ మన్

మన్:- నీ విద్యకి చాలా ఏడిచాంలే, డాక్టర్ ధన్.

ధన్:- అవును. కిందటివారం ఓమనిమిని టపా కట్టించావ్.

మన్:- అవును నిన్నపొద్దున్న ఓట్టి యముడికి సిఫార్సు చేశావ్.

ధన్:- సేనయ్యగారూ! నా నలహారాఫి

మన్:- సేనయ్యగారూ! నా నలహారాఫి

ధన్:- రక్తపీడన తగ్గించకపోతే మీ అమ్మాయి అరగం టలో పోతుంది.

మన్:- రక్తపీడన గనక తగ్గిస్తే మీ అమ్మాయి పావుగంట లోపలే పోతుంది.

శా:- మాలోకం! ఎంత ప్రాబుధం వచ్చిందిరా! వీల్చిద్దర్లో ఎవర్ని సమ్మదంరా ఇప్పుడూ!

మా:- ఇద్దర్ని సమ్మడి! నేను గట్టివాణ్ణి వెకిలి తెస్తానంటే వద్దన్నారగా! డాక్టర్లు! తమ అభిప్రాయాలు ఒళ్ళి రవ్వ విరుద్ధంగా ఉన్నాయి.

శా:- అయ్యా! తమరు అనుభవజ్ఞులు! తమద్దరూకలిసి, నిదానంగా ఆలోచించి అస్వితీయమైన శత్రవ్యం ఒక్కటి మాత్రమే సెలవిప్పించాలి.

మన్:- అల్లాయిలే, మేం ఇంకా కలిసి ఆలోచించాలి. మీరు లోపలికి వెళ్ళండి.

శా:- చిత్తం. రారా మాలోకం(అని LMకి వెళ్లిపోతారు)

ధన్:- (స్వరం నొక్కి) బేరా! డాక్టర్ మన్! నా మాట శోభిస్తావా?

మన్:- సువ్వు నా మాట కాదంటావా?

ధన్:- ఊరుకో, సువ్వు ఉత్తమట్టి కలిపి మాత్రలని ఇస్తున్నావ్

మన్:- ఛీ, సువ్వు ఉత్తసిఠ్ఱు కలిపి మోతాదులని ఇస్తున్నావ్

ధన్:- ఊరుకో, చవటా, సువ్వు రోగం పసికట్టకీరేపూ?

మన్:- ఊరుకో, ఓద్దమ్మా, సువ్వు లేనిరోగం ఉండంటావ్!

ధన్:- నోరుముయ్! సువ్వు జనాన్ని చావగొడుతుంటావ్

మన్:- ఛీ, వాక్కూ, సువ్వు జనాన్ని చావగొట్టనేనా కీవ్
(అంటూ పళ్లు కొరుకుతాడు)

ధన్:- ఏయ్, ఆ పళ్లు కొరకడం మాన్తావా, పళ్లు రాల గొట్టనా?

మన్:- ఈలోపల నీకు నేనే చేస్తాను అంతపనీ!

ధన్:- ఈలోపల నేను పళ్లుతీసి దాచేనుగుంటే సువ్వు ఏకుస్తూకూచోవాలి.

మన్:- కట్టుపల్లా! (అని వెకిలిగా నవ్వుతాడు)

ధన్:- ఆ మాట నేననంజే నువ్వెందుకూ అనడం? (అని క్రాపింగు పెట్టుకుని వంచుతాడు) అయితే ఇదుగో తిను (అని డెంపవాయిస్తాడు)

మన్:- అబ్బ! (అనిపీల్చాలి) క్రాపింగు పడలిపెట్టబ్బాయి, చెబుతున్నాను. నెప్పడుతోంది. క్రాపింగు ఊపిపోయినా, డెరిగి పోయినా, పరువుపట్టందావా వేస్తాను.

ధన్:- వెయ్, అప్పుడిచ్చేస్తాను. తిన్నగా ఉంటావా!

మన్:- ఆ. తీరా ఆయనొస్తే బాగుండదు, వాదిలెయ్యండి

ధన్:- సరే, వాడులున్నాను. వానికి ఒక వేళ మళ్ళీ దెబ్బ
లాటవస్తే ఈస్థిలో మొదలెట్టాలి.

మన్:- అబ్బ, మెడ నెప్పెట్టించండి! కాని, మనం కాట్లాడు
కుంటే ఏం లాభం? వాదన్న పెంచుకునే వాళ్లని జనం తేలిగ్గా
కడితారు. మన చేతుల్లో జవ: పడి తీరేటట్టు దేవుడు రాసి
పెట్టాడు. మనుష్యుల లోపాలు కనిపెట్టి గడనన్న సొమ్ము చేసు
కుంటారు. కొందరికి స్తోత్రం చెయించుకోడం ఇష్టం అందుకని
స్తోత్ర పాఠకులు డబ్బుగడిస్తారు. కొందరికి బంగారం చేసే విద్య
ఇష్టం. అందుకని నువర్ణ యోగం చెబుతాం అనేవాళ్లు డబ్బు
గడిస్తారు. అన్నింటిలోకీ ప్రాణంమీదతీపి మానవుల పెద్ద
లోపం. ఆలోపం ధర్మమా అని మనం కుబేరులం కావచ్చు.
జయం మనవల్లా, అపజయం ప్రకృతివల్లా ఎస్తూంటాయని
రోగులు నమ్మేటట్టు చెయ్యవచ్చు. రోగికి బాగుపడ్డా మన
మీద కోపంఉండదు, చచ్చినా మనమీద కోపం ఉండదు!
సోదరా, ఇల్లాంటి వృత్తిలో, మేట్లాడి ధనం చేసుకోక, పోట్లా
డుకోడం ధర్మమా?

ధన్:- సోదరా! నీమాట నిజం! కాని, ఒక్కొక్కప్పుడు
నాకు మా చెడ్డకోపం! పాపం, విమ్మల్ని మాగట్టలెంకాయ
కొట్టాను!

మన్:- ఆ దాని కేంలెండి మీరుపెద్దలని నేనూరుకున్నాను.

కాని, ఈనందర్థంలో, మనం కలిసినట్టు కనిపిస్తే చాలు, యధార్థంగా కలవనక్కరలేదు!

ధన్:- మిత్రమా! అల్లానే కాసింది.

మన్:- ఈరోగికి నాయిష్టంచొప్పున చెప్పసింది. ముందు మాట రోగికి మీయిష్టం అనుసరిద్దాం.

ధన్:- తథాస్తు! ఇంత సలహాకి కృతజ్ఞుణ్ణి, సోదరా!

మన్:- సరి ఇక ఆయన్ని పిలుస్తాను.

ధన్:- పిలవండి.

మన్:- నీను నిదానించి చెబుతూంటాను, మీరు తదుమూ శోకండా దంచెయ్యాలి.

ధన్:- ఓ. మీచిత్తం.

మన్:- ఏమండోయ్ (అని చప్పట్లు కొట్టి) రండి, చెబుతాం

శా:- (LM నించి వచ్చి, ఇద్దరిమధ్యా సంచుని ఇద్దరికీ దణ్ణంపెడుతూ) చిత్తం!

మా:- (శానయ్యతో LM నించి వచ్చి RF కి పోతాడు)

మన్:- (మందంగా) ఇల్లాంటిప్పుడు - నింతరాలోచనా - విశేష నిదానమూ - తో, వసి - చెయ్యాలి. ఏమంటే - ప్రధమ ప్రమాదం - కించిత్రే అయినా, పర్యవసానం - విమాదాంతం - కావచ్చు: అని, భిషక్కుక్రవర్తి అయిన

ధన్:- (పాటలాగ గంభీరంగా) నిజమే. చాలాజాగ్రత్తతో పని చెయ్యాలి. ఇదేమీ వేళాకోళం కాదు. కాలజారినా మాటజారినా తీసుకోడం కష్టం. మందు జారినా అంతే. ఒలికిన

పాలు మరి ఎత్తలేం కాబట్టి, ముందుగానే తర్జన భర్జన పడాలి, రోగుల శరీర తత్వాలు పోల్చుకోవాలి, వ్యాధుల మూలాలు పసికట్టాలి, తగ్గ ఔషధాలు నిర్ణయించాలి.

కా:- ఔరపుణ్యం! ఒకాయన తాంబేలునడక, రెండో ఆయన లేడిపరుగు!

మన్:- అయ్యా! మీకుమార్తె వ్యాధికిమూలం ఏమిటి అంటే-, లక్షణాలన్నీ చూడగా- అన్నకోశాశ్రితమై- దుష్టమై- నిబిడమై- నిరంతరమైన- రసమిశ్రణంలోంచి- బయల్దేరి- నూటిగావెల్లి-యస్తిష్కపార్శ్వాల్ని-యంటలెత్తిం చే- ఒకవిధమైన- ఆవిరియే

ధన్:- అవును. వైగా అన్నకోశంలో ఆవివిధరసాలు ఉత్పన్నంకావడమూ, అక్కడే అవి చిరకాలవాసం చెయ్యడమూ, గత్యంతరం లేక అవి ఘనీభవించి గడ్డకట్టడమూ, ఆస్థితిపరివర్తనం జరిగే మహూర్తంలోనే విషగంధాలు ఏర్పడడమూ, వాటివ్యభావ ప్రకారం అవి తిన్నగా తలకెక్కడమూ, జరిగింది.

మన్:- కాబట్టి, ఆవిష రసాల్ని--అక్కణ్ణించి--పారద్రోలడానికి--యంచి-- విరేచన భేది-- అవసరం--

ధన్:- ఆ తరవాత మేం అవసరాన్నిబట్టి నమయాను కూలంగా నందర్భాను సారంగా యథాశక్తిగా యథావిధిగా యథాతథంగా రక్తోత్పర్జన మొదలైన చికిత్సలు జరుపుతాం

మన్:- తెలిసిందా? మీకు-- తెలిసిందా?

ధన్:-తెలియలా? మీకు తెలియలా? తెలిలా!

శా:-అయ్యా! మందండాక్షరుగాయా! మీకు-- అనేక--
విషయపూర్వక-- పందనాలు! అయ్యా, చురుకుపాలుగాయా!
మీరీ విషయంలో విశేషంగా తంటాలుపడ్డారు గనక మీకు
నేను సతతమూ సర్వకాల సర్వావస్థల్లోనూ సరిగ్గా కృతజ్ఞుణ్ణి.
ఇద్దరూ దయచేయ్యండి. క్రమేపీ దర్శనం చేసుకుంటాను.

ధన్:-మీ దర్శనం అవసరంలేదు. మా దర్శనాలకీ సలహా
లకీ చిట్లులు, వేర్వేరుగా, పంపుతాం! మన్నించండి!

శా:-చిత్తం చిత్తం.

(ధన్, మన్లు RF కి వెళ్లిపోతారు.)

అయ్యయ్య! (ఆయానంకో) ఒరేయియా గోకం!

మా:-అయ్య అయ్య! ఏమన్నారండీ! (అంటూ RF నించి
వస్తాడు)

శా:-ఏమన్నారా! ఇంగిళిజ్జానం లేనివాళ్లని పిలిచేవాళ్లకి
ఇంగిళిజ్జానం ఎల్లా ఉంటుంది అన్నారు! ఇద్దరూ చిరో ఏసెను
అజ్ఞానమూ నాకు దానం చేసి, నాబుర్రలో కూరేశారు.

మా:-మీరేకాదండీ ఈ వక్కవార్ని పిలవమంటా!

శా:-అవరాధం! కొత్త వైద్యుడన్నావే, పోనీ వాణ్ణి
తీసుకురా సైకిలుమీద వెళ్లి! ఊ! (అంటూ, చిటిగెలువేస్తాడు)

మా:-చిత్తం (LFకి వెళ్లి సైకిలు తెచ్చి RF కి సైకిలు
తీసిగడతాడు.)

కా:- అబ్బబ్బ! ఎల్లావచ్చిందీ చిక్కు! రోగి దగ్గర నేను ఒబ్బణ్ణీ కూచోడం నాకు భయం! అందులోనూ రోగి మూలుగుతూంటే మరీ భయం! పైగా కారణం ఎముటో తెలియక పోతే చెప్పనే అక్కర్లేదూ! అదీకాక, వ్యజనం బాధచూస్తూ అనలు భరించలేను! అన్నీ అట్లాఉంచి మా పరశంత ఉత్సాహవంతురాలు హింసపడి పోతూంటే చూస్తూ కూచోడం నాతరమా! పిల్ల ఎంత నీరసించిపోయిందీ! ఆ తాంబేలు డాక్టరూ అంతే, ఆ లేడి డాక్టరూ అంతే! వాళ్ల సామ్మేం పోయిందీ! విరేచనభేషి ఇవ్వాలట! పిల్ల మరీనీరసించిపోయి పిల్లకి అకాస్త మాటాకడా నిజంగాపోతే ఎంతెక్కునవ్వడూ! రోగం రాగానే బాధ, వైద్యం చెయించకపోతే బాధ, వైద్యం చెయిస్తే మరోబాధ, చేస్తూన్న వైద్యం ముసికి నచ్చకపోతే బాధ, చేస్తూన్న వైద్యుణ్ణి మోసిపించడం ఇంకాబాధ, అప్పుడు మరోణ్ణి కుదుర్చుకోడం చాలాబాధ! ఈవచ్చే కొత్తవాడు ఏమి సార్లాచేస్తాడో! పోనీ, పిల్లకి నుబ్బరంగా ఇంతి సిద్ధ రట్టినా బతుకుదుం! ఎందుకేనామంచిది, ఒకపనిచేస్తాను. అంకిత్య ఇల్లు అట్టే దూరంకాదు. అతడికి బ్రాందీ వ్యవసం ఉంది. అతణ్ణిడిగి కాస్త బ్రాందీ పట్టుకొస్తాను. అది ఒబ్బిరివ్వ ఇస్తే కొంచెం వేడిఅందుకుని సెలబాటు చేస్తుంది. తిరవాతి చూసుకోవచ్చు.

(RF కి పోతాడు - తెర)

తీర్థ రంగం

రెండవ తెర ఎడట

(RFనించి ముందు మాలోకం వస్తాడు)

మా:- (మెల్లిగా) రండి, రండి సువర్ణంగారు!

సు:- (RFనించివచ్చి) (మెల్లిగా) టాట్! నన్ను సువర్ణంగారు అనకు డాక్టర్ అను.

మా:- చిత్తం. అల్లాకేనండి.

సు:- (మెల్లిగా) యజమానిగారు! ఏంజేస్తున్నారోచూడు!

మా:- పిలుస్తానుండండి. (LF కేసి జరిగి) అయ్యగారూ!
అయ్యగారూ! ... తేరండి. ఎక్కడికేనా నెల్లా రేమో! మనం
గట్టిగానే మాట్లాడుకోవచ్చు.

సు:- సరే, నే నెల్లా ఉన్నానూ!

మా:- వెల్లికొనుకలా ఉన్నారు!

సు:- అదికాబోయ్, డాక్టర్లా ఉన్నానా!

మా:- మీరు మనోవైద్యులుగా! పైకి ఎల్లాతెలుస్తానూ!

సు:- యజమాని నన్ను పోల్చేయ్యకు గద!

మా:- పోల్చడం ఆయన పతటండి! ఆయన మెదడు దళ
నరి. ఒకవేళ ఆయన పసికట్టినట్టు కనిపిస్తే మరో ఎత్తువేస్తాను.

సు:- అంతా నీలో ఉంది.

మా:- నే నెల్లాంటి వాణ్ణి?

ను:- వెన్నలాంటి వాడవ్.

మా:- అట్లాంటి వాణ్ణి గదాండీ, ప్రేమవంతుల బాధలు చూస్తూ ఊరుకోగల్గాండీ!

ను:- ఊరుకోలేవు.

మా:- కొందరి మొదటి సారి చూడగానే అనవ్యం వేస్తుంది. మిమ్మల్ని చూడగానే కొత్త వాళ్ళకి స్నేహం పుడుతుంది. సరళమ్మగారికి తగ్గ వారు మీరేనండి.

ను:- నీ దయ. ఈ పర్మాగం నెగ్గాలికదా!

మా:- నిమిషం అండి. ఉండండి. మాయజమాని గారు వస్తున్నారు. (RB కేసిచూపించి) మీరు ఈయింటిపక్కఉండండి. మీకోవంతుల్లే వస్తాను. ప్రస్తుతం నావెనకాలే దాక్కుంటూ ఆయన రావడంతో నిష్క్రమించండి.

ను:- నరే నరే. (అని అట్లాచేస్తాడు)

మా:- రండి, రండి, రండి అయ్యగారూ, రండి.

శా:- (RF నింది బుర్రవంచుగుని చేతులు వెనకాల కట్టి నట్టు పట్టుగుని) ఏమిటేమిటీ!

మా:- సంతోషమండి అయ్యగారూ, సంతోషం!

శా:- నరే నరే, ఏమిటి సంగతి?

మా:- ఆనందించండి.

శా:- నరే, ఎందుకని?

మా:- ముందు ఆనందించండి, తరవాత చెబుతాను.

శా:- అబ్బ ముందుచెప్పు, తరవాతపోనీ అట్లానే ఆనందిస్తాను.

అబ్బ! అనలెందుకేమిటి!

మా:- నే చెబుతున్నాను కాదండీ అయ్యగారూ!

శా:- సరే పోనీ, హిహిహి...నంగ తేమిటి!

మా:- మెత్తగా నవ్వండి!

శా:- ఇదుగో! (అనిమెత్తగా నవ్వి) ఏముటో చెబుదూ!

మా:- కొద్దిగా పాడండి ఆయ్యరనీ

శా:- అబ్బసరేరా, ఆయ్యరనీ...ఏమిటివిషయం? అమ్మాయికి వంట్లో...

మా:- నిమ్మళించిందండీ.

శా:- (సంతోషంతో) ఏమిటి? సరళకి నిమ్మళించిందా? అప్పుడే! ఇంతట్లోనే.

మా:- అడ్డమాండి! నేను ఆకొత్తడాక్టర్ని నిమిషంలో పట్టుకుని తెచ్చాను.

శా:- ఇంతట్లో వైద్యం పూర్తి అయిపోయిందా?

మా:- లేదండీ. మీరురాండే!

శా:- మరి నిమ్మళించింది అంటావే? ఏడిచేవాణ్ణి వప్పమనీ!

మా:- అంటే, అంతరూఢిగా నిమ్మళించి తీరుతుందండీ.

శా:- ఎక్కడున్నాడు? కొత్తవైద్యుడూ!

మా:- మీ రొచ్చేదాకా ఈవక్కని ఉండమన్నాను.

శా:- సరే. తీసుకురా, కడంవాళ్లకంటే నయమేమో చూద్దాం.

మా:- ఉండండి మరి. (చప్పట్లు కొడుతూ RFకి వెళ్లి)
ఏనుడోయ్, రండి. ఇరుగోండి. (నువ్వు RF నించివస్తావు)

శా:- ఈయనా! ఈయనకి మామూలు డాక్టర్ల పటా
టోపం లేదేం!

మా:- పటాటోపాన్ని బట్టా అండి హాండిత్వం స్వల్పం
చడం! నామధ్యం అగోచరం గదా అండి.

శా:- నిజమేరా, మాలోకం వాని ఆల్లానే ఏమండీ,
మహాశయా, మీదగ్గర వేగుల్ని క్షాళణ చేసే కుప్పలు
అద్భుతమైనవి ఉన్నాయట, నిజమేనా!

సు:- అయ్యో, మా నుందులు మామూలు రకం కాదు.
అల్పవైద్యులైనవాళ్ళు భేదులూ, మూలికలూ, ఓషధులూ,
సాడినే రసాలూ వాడతారు. కాని మేం ధ్యనులూ, మాటలూ
అక్షర ప్రతాలూ, (తా యెత్తులూ, రక్షరేకులూ) యక్షిణీ
ఉంగరాలూ వాడతాం

మా:- నే చెప్పలేట్టండీ, అయ్యగారూ! ఈయనమాదిరే
అద్భుతమండీ!

శా:- అవునా. మొదలెట్టగానే తెలుస్తోంది ఈయన
అఖండుడని.

సు:- మీరేనా యజమాని?

శా:- చిత్తం, డాక్టరుగారు, నేనే యజమానిని

సు:- మీకుడిచెయ్యి ఇల్లాతెండి, నాడి చూస్తాను.

శా:- ఇదుగో

మ:- ఇంకేం! మీ అమ్మాయికి నుస్తీగా ఉంది.

కా:- ఓం, అసాధ్యుడా! మా అమ్మాయి నుస్తీ నానాడి బట్టే పీకు తెలుస్తోందా!

మ:- ఓ భేషుగ్గా! పితా పుత్రికల నాకులు వివాది స్వరూపంలో కొట్టుకుంటూ ఉండవచ్చునని మావైద్యంలో సిద్ధాంతం

మా:- నరళమ్మగారిని పిలవనాం?, అమ్మగారు!

కా:- రమ్మను, నమ్మదిగా రమ్మను.

(రెండవ తెర లేవగా ఇంట్లో ఒక గది - LM నింది నరళ, మాలోకం వెనకాల వస్తుంది)

మా:- రండి, నరళమ్మగారు. ఈకురీమీద కూర్చోండి. ఇకరండి అయ్యగారు! మనం ఇల్లా పక్కకి తప్పుకుని నుంచుందాం.

కా:- నే నిక్కడే ఉంటాను.

మా:- అబ్బే, మనం ఉండ కూడదండి. రోగిని అనేక ప్రశ్నలు వేస్తారు డాక్టరుగారు. తక్కినవాళ్ళు ఆ ప్రశ్నలు వివడం అధర్మం.

కా:- సరేలేస్తూ! ఇక్కడ నుంచుంటాను. నువ్వెళ్ళు. (అని LF దగ్గర నుంచుంటాడు)

మా:- చిత్రం

మ:- ఈవిడ పేరేమిటి, నరళకాదూ అన్నారూ! ఓనరళ గారూ! మిమ్మల్ని చూడడం నాకు చాలా సంతోషం. ఏ మాటల్లో సంభాషణ మొదలెట్టాలో తెలియడంలేదు. ఇప్పటి

దాకా మిమ్మల్ని చూడడం మాత్రం చూశాను. ఇప్పుడు నాకు నాలిక మీంచి మాటకూడా స్వేచ్ఛగా బయలుదేరి తోతూన్నా సంతోషం మితిమీరడంవల్ల నాలిక ఆడటంలేదు.

స:- సేనూ అంతే. మీకు మల్లెనే, అతి సంతోషంలో నోరు విప్పలేకుండా ఉన్నాను.

మ:- నామనస్సులో నాకు అనిపించినట్టే ..

స:- నామనస్సులో నాకూ అనిపిస్తోంది.

మ:- నాహృదయంలో ఉన్న సంగతి...

స:- సంగతే నా హృదయంలోనూ ఉంది.

మ:- అలా నన్ను మీరు అనుకోనిస్తే, ధన్యస్థి.

స:- అలామీరు అనుకోగలిగితే ధన్యరాల్ని

మ:- నన్ను రప్పించడానికి ఈవన్నాగం మీరు వేసిందేనా!

స:- వన్నాగం సేను వెయ్యలేదు. అరుగో, మా నాన్నగారు!

శా:- (మెల్లిగా) ఒరేయ్, మాలోకం

మా:- (మెల్లిగా) అయ్యో!

శా:- (మెల్లిగా) వాడు సరళ మొహంమీద మొహంపెట్టి మరీ అల్లామాట్టాడుతున్నాడేం!

మా:- ఆ ఏముంది! ముఖలేఖలు నిర్ధరించి, ముఖలక్షణాల వయసం కనిపెడుతున్నారు.

మ:- సరళా! నువ్వు నాయందు కనపరిచేటటువంటి ఈ ప్రేమ ధ్రువమేనా?

శా:- (మెల్లిగా) ఒరేయ్, ప్రేమ అంటాడెమిత్రా!

మా:- అబ్బావమిటండి ప్రతిదానికీనూ! అది కొత్తవ్యాధి గావును!

స:- నాప్రేమ ధ్రువం మీ నిశ్చితాలు మీరు పాటిస్తారా?

ను:- కలకాలమూ పాటిస్తాను. నీకు చెందడమే నాపరమావధి. అవునో కాదో నీకే తెలుస్తుంది, చూద్దాగాని!

స:- అయితే, నరేనండి (అని మెత్తగానవ్వుతుంది) మరి బతిగానన్న మాటే!

శా:- ఒరేయి, మనరోగిష్టి పిల్ల కొంచెం ఉత్సాహంలో పడింది రా, రా.

మా:- ఎరీ? నేచూస్తానుండండి. అవునండోయి, ఎంత ఆశ్చర్యమండీ! ఎంత కులాసాగా ఉన్నారో ఇప్పుడు!

ను:- అయ్యో, వినండి కులాసా ఎందుకు కలిగిందంటే, నా విద్యనిబట్టి నేను చిన్న మందొకటి వాడి చూశాను. శరీరం మీద అధికారి, మనస్సు! శరీర వ్యాధులకి మూలం, మనస్సే. అందుకని నేను ముందు మనస్సు కుదురుస్తాంటాను. మొదట ఈమె చూపులూ, ముఖవైఖరి చూశాను. క్రమంగా చేతుల్లో రేఖలు చూశాను. కొంచెం దైవజ్ఞుణ్ణి కాబట్టి ఇక్కడ జబ్బు మనస్సు జబ్బే. అని పోల్చుకున్నాను. లేనిపోని ఊహవిహారమూ పెళ్లాడాలని బలీయమైన కోరికా—ఈ రెండింటివల్ల నే ఆ మనస్సు జబ్బు అందులోనూ, జనానికి పెళ్లిమీద ఉండేమక్కువ చూస్తే నాకు కొంచెం అతిగా ఉన్నట్టున్నూ, ఈ రోజుల్లో హెచ్చుతగ్గుగా ఉన్నట్టున్నూ కనిపిస్తుందండీ!

శా:- (మాలోకాన్ని మెచ్చి) మాలోకం! ఓరి, నీ తెలివి బంగారంగానూ, ఎంత తెలివిగలవాణ్ణి తీసుకొచ్చావురా!

మా:- (సవ్యతూ) ఏమిటనుకున్నారు, మరీ!

సు:- శాని, వివాహం అనే విషయానికి నేను పెడముఖం పెడతాను.

శా:- ఔర! ఏమి ప్రజ్ఞండి! మాలోకం! నామనమ్మలో ఉన్నవన్నీ ఈమన వరసాగ్గా చెప్పేస్తున్నాడురా!

మా:- లేనివి కూడా చెబుతుంటాడు, జాగ్రత్తగా వినండి

సు:- రోగులు ఏమంటే మనమూ అదే అనాలి. ఈవిడలో లోపంబకటి కనిపించింది. ఆలోపం గురించిన జాగ్రత్తపడకపోతే ప్రమాదించేలా కనిపించింది. ఆలోపాన్ని ఆధారం చేసుకునే నేను ఆవిడతో మాట్లాడాను “ప్రస్తుతం నేను రావడం తనని నాకిచ్చి పెళ్లి చెయ్యమని మిమ్మల్ని, అడగడానికే!” అని తస్సావేసి చూశాను. ఆ తస్సాతో ముబ్బు విడ్డట్టు, మెరుపు మెరిసినట్టు, ఆవిడవైఖరి మారింది. ముఖానికి కలకలవచ్చింది, నేత్రాలకి జీవం జేరుకుంది. ఈవిశ్వాసంలో ఈవిణ్ణి కొంతకాలం ఉంచి ఉరుకుంటే, ఈవిడ వ్యాధి పూర్తిగా మళ్ళుతుంది.

శా:- ఆహాహా! డాక్టరుగారూ! చాలాబాగుంది. ఈ చర్య యావత్తూ నాకు నమ్మతమే.

సు:- తరవాత, సంపూర్ణారోగ్యం కలగడానికి ఇతర ఔషధాలు వాడవచ్చును.

శా:- (కొంచెంసవ్వి) ఔనాను. అదే ఉత్తమమార్గం.

సు:- మీరుకుడా అల్లాచెప్పిచూడండి. నుస్తీ అనలు తగ్గి పోతుంది.

శా:- అమ్మాయి, నరళా! ఈయన నిన్ను పెళ్లాడడానికే వచ్చారమ్మా! నిజమేనమ్మా! నేను ఇందుకు సంతోషంతో ఒప్పుకుంటున్నానని ఈయనతో చెప్పాను. సీతోకుడాచెబు తున్నాను. నుస్తీ తగ్గించుకో అమ్మా! అనలు నీకు నుస్తీ ఉండదమ్మా!

స:- అయ్యో! బుద్ధిపూర్వకంగా నువ్వెక్కడ ఒప్పుకుంటావ్, నాన్నా!

సు:- (రహస్యంగా శాసయ్యతో) ఒప్పుకుంటాననండి, ఊరికే.

శా:- అఁ నేను మహారాజులాగ ఒప్పుకుంటానమ్మా!

స:- మీరు చెప్పేది మనః పూర్వకమేనా?

శా:- మనః పూర్వకమూ వ్యాదయపూర్వకమూ కుడా నమ్మా, వెరితల్లీ!

స:- ఏమండి, డాక్టరుగారూ! మీరునాథర్త కాగోరుతున్నారా!

సు:- అవును.

స:- అందుకు సూనాన్న అంగీకరిస్తున్నాడా!

శా:- అంగీకరిస్తున్నాడే, చిట్టి తల్లీ! అంగీకరిస్తున్నాడూ!

స:- ఇదంతా నిజమే అయితే, నా సంతోషం అడిగారూ!

సు:- సందేహించకు, నరళా! నీమీదనా ప్రేమా, నీథర్తిను కాగలిగితే చాలనేటటువంటి వాంఛా, నేటికావు. ఇక్కడికి

నేవచ్చింది అందుకే!

(రహస్యంగా శానయ్య చెవులో) ఊరికే అంటున్నానండి, శానయ్యగారు!

శా:- అవునవును. నాకు తెలుసు. బాగుంది. అల్లానే అనండి

ను:- అనలు పరమయధార్థం చెప్పి యూలంటే, నరళా, నా ప్రస్తుతస్థితిగాని, వేషంగాని, నిజంకావు. మీనాన్నగారిపట్ట ఎదటే నిన్ను కలుసుగుని, నాకోరిక ప్రకటించడానికి వీలుండే నిమిత్తమే, నేను ఏవో డాక్టర్ నంటూ మిమకల్పించుగుని వచ్చాను.

న:- మీరు నా మీద అతి గంభీరమైన ప్రేమ ప్రకటిస్తున్నారు. అది నాకు ఎంత బోధపడాలో అంతా బోధపడింది.

శా:- ఆ ఆ ఆ, ఆసి మంద్రజాలీ! చిత్రమవుతుంది. ఎంత బోధపడాలో అంతా బోధపడింది! నే చెప్పినప్పుడే బోధపడి ఉండకూడదూ, ఈ మారాముల్లు లేకుండానూ!

న:- నాన్నా! నన్ను ఈయనకివ్వడం, నీకు నిజంగా ఇష్టమేనా, కాదా?

శా:- నిజంగా ఇష్టమేనే మహాప్రభో అని ఎన్నిమాట్లు చెప్పిస్తా వేమిటి నాచేతా! పోనీ నువ్వు నమ్మకపోతే, ఏదీ నీచెయ్యి! డాక్టరు బాబూ, నీ చెయ్యి ఇల్లాతే అమ్మా, దీనికింకా నమ్మకం లేదుటా! నీచేతులో ఉంచుతాను. నరా! ఇప్పుడు నమ్మకం కుదిరిందా అమ్మాయి!

ను:- తన నమ్మకానికి నా కృతజ్ఞతకీ తార్కాణంగా ఈ

ఉంగరం అవిడ వేలుకి ధరించాలి. ఇది మనోవ్యాధుల్ని
భ్రాంతుల్ని పారవోలే యక్షిణీ ఉంగరం.

సు:-నరే, అల్లాసే ధరిస్తాను. అల్లాయితే పెళ్లి - ఖరారు
వ్రాయండి.

సు:- (మెల్లిగా) శాసయ్యగారూ! ఈ సంగతి వ్రాత
మూలం చేస్తే మాత్రం చిక్కేమిటి!

శా:- (మెల్లిగా) చిక్కా! చిక్కు ఎంతమాత్రం ఉండదు.
(అని దగ్గి-ప్రకాశంగా) అయితే, డాక్టరుగారూ, చూడండి!
అమ్మాయి కోరుతూన్న దల్లా, తమ దయవల్ల, కాస్తంత
వివాహపు టగ్రిమెంటుకదా! ఆ కాస్తముక్కా మీరు రాసి
ఇచ్చేయ్య కూడదూ పోసినూ!

సు:- అందుకభ్యంతర మేమిటండి! తమ అసరా
ఉండాలిగానీ!

శా:- నేయిక్కడున్నాగా, రాసిస్తున్నా!

సు:- ఉంటే సరికాదండి, అంగీకారం ఇవ్వాలి.

శా:- ఓ దివ్యంగా ఇస్తాను.

సు:- అయితే ఇనుగో! (అని రాయడం అభినయించి)
“సరళని వివాహం చేసుకుంటానని ఈ తేదీని నేను బుద్ధిపూర్వ
కంగా నా సమ్మతిని మాటయిస్తున్నాను. సరళ ఇష్టమే తన
యిష్టమని సరళ తండ్రిగారు అనగా శాసయ్యగారు తమ అంగీ
కారం ఇచ్చారు.”

శా:- వొట్టొట్టి అంగీకారమేకాదు. వదివేల రూపాయలు

కుడా ఇస్తానని రాయండి.

ను:- ఓ. రాస్తున్నాను. (అని అభినయించి) “ఈ వివాహానికి ఒక షరతుగా నదరు శాసనయ్యగారు, నరళకి...”

శా:- ‘నరళకి’ కాదు — ‘దంపతులకి’ అని రాయండి.

ను:- (రాయడం అభినయించి) రాశానండి. “దంపతులకి పదివేల రూపాయలు ఇవ్వవలెను:— ఇట్లు, సువర్ణం.”

న:- డాక్టరుగారూ! మీకు చాలాకృతజ్ఞురాలి. నాన్నా, ఇకనువ్వు— (అని సంధేహిస్తుంది)

ను:- దీనిమీద మీసంతకం కుడా చేశారంటే, ఇప్పటి మాట నశనరి ఇక ముందుకుడా మీ అమ్మాయికి నుస్తీఅనేది ఉండనే ఉండదండి.

శా:- చూశావా అమ్మాయి! అగ్రిమెంటు ఎల్లాతయారు చెయ్యిం చామో చిటికెలమీదా! ఈకాగితం నీదగ్గి సెట్టుకో! బాగర్తగా సెట్టుకో అమ్మా! తరవాత తరవాత నేనుకుడానూ, దీని మీదా, నాసంతకం కుడానూ, చేసేస్తానూ! నుబ్బరంగా ఉంటుంది.

న:- కాదునాన్నా! నవ్వు ఇప్పుడే చెయ్యాలి సంతకం! తరవాతి ఎందుకూ! సీసంతకం లేకుండా ఆకాగితం నాదగ్గి రెండుకూ! నేనూ నానుస్తీ ఉంటాం, తీరిపోతుంది.

ను:- నిజమేనండి. నుస్తీ తిరగ బెట్టమ్మ.

శా:- ఇంతేనా మహద్భాగ్యం! ఎదండికాగితం. ఇదుగో (అని రాసి) నా సంతకం. నరా? తృప్తినా? సంతోషమేనా?

న:-చాలా సంతోషం నాన్నా! తల్లిదండ్రులఋణం వసంతానందైగా తీర్చ గలిగినా, సీఋణంమాత్రం నేను తీర్చలేను, నాన్నా!

శా:-ఋణానికి మమ్మా, తల్లీ! నుస్తీ కుదిరింది కదా!

న:-ఓ. నుస్తీ కుదరడమే కాదు, జీవితం కుదిరింది.

శా:- అమ్మయ్య! అదే నేకోరేది.

ను:-మరోపనిచేశానంకి. నేను ఒక వాద్యమేళం వాళ్లని కూడా తీసుకొచ్చాను. వాళ్ల వాయింపు నమ్మేళ్లయొక్క శ్రావ్యతకి మనోవ్యాధులు నర్దుకుంటూంటాయి! వాళ్లని వాయింప మనవయ్యా! మాలోకం! .

మా:- వాళ్ళెందుకండి! నేను ఆమాత్రం మేళం చెయ్యలేనూ!

ను:-ఇక కొంచెం గాలిషికారు చెయ్యడం కర్తవ్యం! ఇంటి చుట్టూ తోటలో తిరిగి రావచ్చును, రా, సరళా! (అని RFకి వెడతారు)

శా:-ఓరేయ్! వ్యాధి ఇంత తమాషాగా కుదర్చడం ఎక్కడా చూడలేను. మనోవైద్యం ఇదే గావును!

(కార్ హారన్ వినవడుతుంది)

అదేమిటా! ఏళ్ళు కారు మీద వెడుతున్నారా ఏమిటి?

మా:-బహుశ పెళ్ళినమోదు చెయ్యించడానికి అధికారి దగ్గరికి వెడుతున్నారుగావును.

శా:- పెళ్ళినమోదు ఏమిటా, నీమొహం!

మా:-నిజమేనండీ, ఆ డాక్టరు మిమ్మల్ని మించాడు.

శా:- ఇతడు అమ్మాయిని లోగడే ఎరుగునా?

మా:- చదువుకున్నప్పుడే ఎరుగునేమో!

శా:- ఇందాకణ్ణించీ జరిగింది వొత్తితమామాకోనంకాదూ

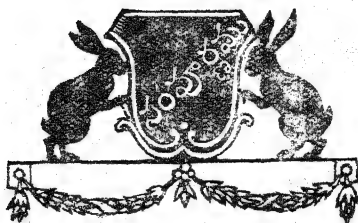
మా:- తమామాకోనంకాదు, మజాకాకోనం.

శా:- హోరి! ఈ వ్యవహారంలో నవ్వు ఉన్నావా
ఏమిటి?

మా:- మీరూ ఉన్నారుగా!

శా:- అయితే ఇదంతా నాటకమే!

మా:- కాదండి, పూర్వరంగం!

శ్రీ భమిడిపాటి కామేశ్వరరావుగారి

గ్రంథాంశ

ఇప్పుడు

గుసగుసపెళ్ళి

పెళ్ళిపెరియించు

అచ్చు అవుతున్నవి:

అప్పుడు

రెండురెళ్లు

కాలక్షేపం (1)

కాలక్షేపం (2)

అన్నీ తగాదాలే

అవును

మేజువాటి

అచ్చు అవుతున్నవి:

నిజం

మనతెలుగు

మాటవరస

లోకోభిన్నరుదీ

తనలో

కాలమహిమ

చంద్రుడికి

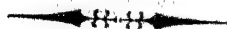
మృచ్ఛకటిక

ముద్రారాక్షసం

ప్రణయరంగం

వెల: దేశికదేపన్నెండవారు

త్వరలోనే వెలువడగలవు

పల్లిపారు: అద్దేపల్లి అంకశా

సరస్వతీపవర్ ప్రెస్

రాజమహేంద్రవరము

శ్రీ భమిడిపాటి కామేశ్వరరావుగారి

గ్రంథాలు

ఇస్కాదు

గుసగుసపెళ్ళి

పెళ్ళిపెయ్యనింగు

అచ్చు అవుతున్నది:

అప్పుడు

రెండుకళ్లు

కాలక్షేపం (1)

కాలక్షేపం (2)

అన్నీతగాదాలే

అవును

మేజువాణ్ణి

అచ్చు అవుతున్నది:

నిజం

మనతెలుగు

మాటచున

లోకోభిన్నునిది:

తనలో

కాలమహిమ

చంద్రుడికి

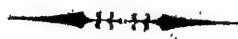
మృచ్ఛకటిక

సుద్రారాక్షసం

ప్రణయరంగం

వల: భేదకదే పన్నుండకాలు

త్వరలోనే వెలువడగలపు

పల్లి పయ్య: అద్దేపల్లి అంకణా

సరస్వతి పవర్ ప్రెస్

రాజమహేంద్రవరము

